Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ №69 (20. 936) 1991 йил 10 апрель чоршанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

КУЗ БАРАКАСИ ҲОЗИРГИ ҲАРАКАТГА БОҒЛИҚ!

● Бу йил баҳор бироз салқин келиб, экиш муддатлари чўзилмоқда. Аммо тадбиркор деҳқон фурсатни бой бермасдан тупроқ етилган жойларда чигит экишни жадал олиб бормоқда. Тошкент, Сурхондарё вилоятларида экиш суръати чакки эмас.

● Бошқа вилоятларда чигит экишга эътибор негадир суст. Ҳолбуки республикамизнинг кўп жойларида ўн сантиметр чуқурликдаги тупроқ ҳарорати 15 даражадан ошди. Куни-кеча олинган маълумотларга қараганда, у Янгиер, Сирдарёда—14—15, Жиззах, Фарғонада — 15—17, Бухоро ва жанубий вилоятларда эса 17—18 даражани ташкил этди. Фақат Хоразмдагина ҳарорат бироз пастроқ. Демак, фурсатни бой бермасдан яхши тайёрланган майдонларга чигит қадаш учун шароит етилган. Кутиб ўтиришга эса ҳеч қандай ҳожат йўқ. Айниқса, Қашқадарё ва Қорақалпоғистонда бунга эътиборни кучайтириш зарур.

●1986 йилда худди шу кунгача жами пахта майдонининг 30 фоизига уруғ ташланган эди. 1987 йилда — 5,5 фоиз, 1988 йилда — 5,5 фоиз, 1989 йилда — 13 фоиз майдонга чигит экилган эди. Бултур шу пайтгача жами 57 минг гектар майдонга уруғ қадалган бўлса, ҳозир 67 минг гектар майдонга чигит экилди. Бир кунлик суръатда гоҳо бултурги даражадан орқада қолинмоқда.

● Ернинг намини қочирмасдан тез ва сифатли уруғ қадаб олиш — муҳим вазифа. Республикамиз бўйича 22 минг 125 та агрегат далаларга олиб чиқилган. Бу — катта куч.

● Агар ўтган йили апрель ойида уларга 212 минг 900 тонна дизель ёқилғиси сарфланган бўлса, бу йил шу ойда 14 минг тонна кўп дизель ёқилғиси ажратиб берилди. Демак, механизаторлар учун ҳамма шарт-шароитлар муҳайёдир. Бу йил бензинни тежаб-тергаб сарфлаш талаб этилади, негаки у апрель ва май ойлари учун 82.5 минг тоннадан ажратилмоқда. Бу эса бултургидан камроқдир. Хўжаликларни ўз вақтида ёқилғи билан таъминлаш учун нефть маҳсулотлари давлат комитети ўз базаларига вақтида ёқилғини етказиб бермоғи лозим.

● Жойларда кўчма устахоналар ташкил этилди. Техник хизмат кўрсатадиган агрегатлар, устахоналар сони икки мингдан зиёддир. Бу устахоналар кеча-ю кундуз ишлаши мўлжалланган. Районларнинг таъмирлаш-ишлаб чиқариш корхоналарида, хўжаликларнинг ўзида экиш агрегатларини эҳтиёт қисмлар билан вақтида таъминлаб туриш учун резерв фонди бўлмоғи керак.

● Баҳорнинг ҳар дақиқаси олтинга тенг, деб бежиз айтишмаган. Айрим жойларда март ойида бажарилиши керак бўлган бороналаш, ер текислаш, ариқ тозалаш ишлари апрель ойига кўчди. Шуни ҳисобга олиб, ҳозирги қимматли дақиқаларда суръатни ўн чандон ошириш талаб этилади. Ғанимат дамлар қадрига етайлик!

● Пахтакор районидаги «Оқбулоқ» тажриба хўжалигининг Болқибой Абдураҳимов етакчилик қилаётган бригадаси аъзолари 46 гектар майдонда «дала маликаси» етиштириб, унинг ҳар гектаридан 40 центнердан дон йиғиштириб олишни режалаштиришган.

СУРАТДА: звено бошлиғи Ахтам Арслонов ва бригада бошлиғи Болқибой Абдураҳимовлар маккажўхори уруғини кўздан кечиришмоқда.

У. ҚЎШВОҚОВ туширган сурат.

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

Пахтачи районидаги Киров номли жамоа хўжалиги пиллакорларининг нияти 550 қути қурт уруғини парваришлаб, 32,5 минг тонна юқори навли пилла етиштириш. Шунинг учуи пиллачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш мақсадида 24 гектар майдондаги тут зор ва ариқ ҳамда йўл ёқаларига қатор қилиб экилган 288 минг туп катта-кичик дарахтларнинг тағи юмшатилди, суғорилди.

Шунингдек, ноҳиядаги Калинин номли, «Коммунизм», Ленин номли жамоа хўжаликларида ҳам ипак қурти боқиш мавсумига тайёргарлик кундан-кунга авж олаётир.

Б. ШАМСИЕВ.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг

ФАРМОНИ

Қишлоқ хўжалигида дарҳол амалга ошириладиган чора-тадбирлар тўғрисида

Деҳқончилик соҳасида жуда кескин вазият юз берди. Қишлоққа амалий ёрдам бериш мақсадида **қарор қиламан:**

1. СССР Вазирлар Маҳкамаси ва республикаларнинг ҳукуматлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари қишлоқ хўжалигини моддий-техника ресурслари, аввало ёнилғи-мойлаш материаллари, эҳтиёт қисмлар, уруғлик ва ҳосилни йиғиштириб оладиган техника билан таъминлашнинг алоҳида тартибини жорий этсинлар. Ҳар қандай қийинчилик бўлса ҳам бу ресурслар қишлоқ истеъмолчиларига тўла ҳажмда етказиб берилиши керак.

Саноат корхоналари, қурилиш ҳамда қишлоқ хўжалик билан боғлиқ бошқа тармоқларнинг раҳбарлари ишлаб чиқариш ва маҳсулотларни сотиш (ишларни бажариш, хизмат кўрсатиш) режалари бажарилишидан қатъи назар деҳқончилик-саноат комплекси ташкилотлари билан тузилган шартномаларга доир мажбуриятлар сўзсиз бажарилишини таъминласинлар.

СССР вазирликлари ва идоралари қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводларига биринчи навбатда дон комбайнлари ва озуқани йиғиштириб оладиган машиналарни ишлаб чиқарувчи заводларга металл прокатларини, кимёвий маҳсулотларни, бутловчи буюмларни зарур миқдорда етказиб берсинлар.

Қишлоқ хўжалигининг ўсимликларни ҳимоя қилиш самарали воситаларига эҳтиёжи зўрлигини ҳисобга олиб, бундай воситаларни сотиб олиш учун 210 миллион сўм чет эл валютаси ажратилсин.

2. Республикаларнинг ҳукуматлари, ҳокимият ва бошқарувнинг маҳаллий идоралари юз бераётган аниқ вазиятни ҳисобга олиб, экинларни экиб олиш, ҳосилни йиғиштириш ва бошқа қишлоқ хўжалик ишларига доир барча масалалар юзасидан шошилинч тарзда қарорлар қабул қилсинлар, ҳатто фавқулодда чораларни ҳам амалга оширсинлар.

Ҳозирги шароитда дон ва техника экинлари, картошка ва сабзавот экиладиган майдонлар қисқаришига йўл қўйиш мумкин эмас.

СССР ҳукуматининг олдин қабул қилган қарорига асосланиб, корхоналар, ташкилотлар ва ўқув юртларидан қишлоққа ёрдам бериш учун ишчи кучини жалб этишга шартнома тузиш икки ҳафта муддат ичида тугаллансин.

3. Республикаларнинг ҳукуматлари, ҳокимият ва бошқарув маҳаллий идоралари барча ердан фойдаланувчилар, шу жумладан жамоа хўжаликлари ва давлат хўжаликлари ихтиёридаги ерлар ҳисобидан фуқароларнинг ер ажратиб бериш тўғрисидаги илтимосларини тўла қондириш юзасидан дарҳол зарур қарорлар қабул қилсинлар. Ана шу ерларни шу йилнинг ўзидаёқ маҳсулот олиш учун ўзлаштиришда аҳолига амалий ёрдам берилсин.

4. Улгуржи ва харид нархларни белгилашнинг янги даражаси ва тартиби жорий этилганлиги муносабати билан СССР қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотлари вазирлиги, СССР иқтисодиёт ва прогнозлаш вазирлиги, СССР Молия вазирлиги, СССР Давлат банки қишлоқ хўжалиги билан саноат, қурилиш ҳамда халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари ўртасида тенг айирбош қилишни таъминлашга доир таклифларни бир ой муддат ичида тайёрлаб, СССР Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсинлар, уларда бозор муносабатларига ўтилиши туфайли хўжалик воситаларида юз берган асосий ўзгаришлар акс эттирилсин.

Барча даражадаги бошқарув идораларининг эътибори ўзининг монополия мавқеидан фойдаланиб, нархларни қимматлаштириб юбораётган ва амалда қишлоқдаги товар маҳсулот ишлаб чиқарувчиларга нисбатан ўз ҳукмини ўтказаётганларни қаттиқ жавобгарликка тортиш зарурлигига қаратилсин.

5. СССР Моддий ресурслар вазирлиги республикалар идоралари билан баҳамжиҳат ҳаракат қилиб, қишлоқдаги ижтимоий соҳа иншоотлари қурилишига цемент, ёғоч-тахта, йиғма ёғоч уйлар, томга ёпиладиган материаллар, инженерлик ускуналари олдиндан етказиб берилишини таъминласинлар.

Қурилиш ва монтаж ташкилотлари, қурилиш индустрияси ва саноат корхоналари қишлоқда уй-жойлар, ички хўжалик йўллари ва газлаштириш иншоотларини қуриш чоғида олган фойдадан тўланадиган солиқдан Иттифоқ бюджетига ўтказиладиган солиқ миқдори даражасида озод қилинсин. Республикаларнинг Олий Кенгашларига ва халқ депутатлари маҳаллий Советларига мазкур корхоналар ва ташкилотларга республика ва маҳаллий бюджетларга ўтказиладиган миқдорда фойдадан олинадиган солиқдан худди шундай имтиёз бериш тавсия этилсин.

6. СССР Вазирлар Маҳкамаси, республикаларнинг ҳукуматлари, СССР вазирликлари ва идоралари ушбу фармоннинг бажарилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатиб, уни амалга ошириш хусусида самарали чораларни кўрмаётган мансабдор шахсларни қаттиқ жавобгарликка тортсинлар.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 8 апрель.

СССР ДАВЛАТ БАНКИДА

Ю. А. Гагарин фазога парвоз қилганлигининг 30 йиллигига бағишланган хотира тангасини муомалага чиқариш тўғрисида

1991 йил 9 апрелдан бошлаб Ю. А. Гагарин фазога парвоз қилганлигининг 30 йиллигига бағишланган кумушдан ишланган 3 сўмлик хотира тангаси муомалага чиқарилади.

Доира шаклидаги бу танганинг диаметри 39 миллиметр (унинг таркибидаги қимматбаҳо металлнинг соф вазни 31,1 грамм, қотишма пробаси 900).

Танганинг олд ва орқа томонларида айлана бўйлаб бўртиқ ҳошияси бор.

Танганинг олд томонидаги юқори қисмида СССР Давлат нишони туширилган бўлиб, унинг остида «СССР» ёзуви бор, қуйи қисмида эса икки сатр қилиб танганинг қимматини билдирувчи «3 сўм» сўзлари ёзилган ва унинг остида танга зарб этилган йил — «1991» рақамлари туширилган. Танганинг қуйи қаржида сўл ва ўнг томонларда узиқ-узиқ чизиқ бўлиб, уларнинг остида металлнинг Д. И. Менделеев кимёвий моддалар даврий системасидаги белгиси, қимматбаҳо металлнинг соф вазни, қотишма пробаси ва зарбхона белгиси бор.

Танганинг орқа томонида Юрий Гагариннинг Москвадаги ҳайкали юлдузли осмон фонида бўрттириб тасвирланган, ундан юқорироқда айлана бўйлаб «Инсоннинг фазога биринчи парвозининг 30 йиллиги» ёзуви, қуйи қисмида ёдгорлик тасвирининг ўнги ва сўлида «1961», «1991» саналари қўйилган ва ёзув ҳамда саналарни ажратиб турувчи иккита нуқта бор;

Тангалар «Пруф» сифати билан 35000 дона нусхада зарб қилинган ва СССРда ҳамда чет элда коллекция нархида сотиш учун мўлжалланган.

Чиқарилаётган тангалар ҳеч қандай чеклашларсиз ҳар қандай тўловлар учун унда кўрсатилган қиймати бўйича қабул қилиниши шарт.

ФУТБОЛ

ДАСТЛАБКИ ҒАЛАБА

Республика пойтахтининг бош ўйингоҳида навбатдаги учрашув бўлди. Майдон эгалари — «Пахтакор» Москванинг «Локомотив» командаси билан беллашиб, 1:0 ҳисобида ғалаба қозондилар. Тўпни И. Шкврин киритди.

20 апрель—умумхалқ ҳашари

НАРЗУЛЛА БОБО ДАЪВАТИ

Қоғозбозлик иллати халқимиз орасида азалдан расм бўлиб келган жарчилик юмушини ҳам «бекор» қилиб қўйганлиги бор гап. Лекин деновлик Нарзулла бобо Панжиев ўзини ҳамон хайрли мужданинг хабарчиси деб билади. Эшагини миниб оладида, ўзи яшаб турган Қовинлисой қишлоғи кўчаларини айланиб тўю-томошалар ҳақида одамларга дарак етказади.

Яқиндагина у ҳамқишлоқларини Наврўзи оламга чорлаган эди. Маҳалла қўмитасининг раиси Умар Назаров бобога янги «топшириқ»ни айтди. Ҳамал ойининг сўнгги шанбаси куни одамларни жумҳурият ҳашарига чорламоқ лозимлигини билдирди.

Умар Назаров 36 йил қишлоқ Кенгаши ижроия қўмитасида котиблик қилган. Пенсияга чиқдию, янги «вазифани» эгаллади — маҳалла қўмитасининг раиси бўлди. Маҳалла қўмитаси шу йил февраль ойида тозалик ва ободончиликка оид икки ойлик тадбир белгилади. Қўмита аъзоларига аниқ вазифалар юклатилди. Ўтинини кўчанинг четига босишга, супириндисини йўлга чиқариб тўкишга, чиқиндини ариққа ташлашга одатланиб қолганлар билан музокара қилиш дастлаб осон бўлгани йўқ. Лекин яқинда Қўзибой Қодиров ва Абдурасул Ёқубовлар ўзлари яшаб турган кўчани ободонлаштириш учун маҳалла қўмитасидан трактор сўраб келишгани кўнгилли бўлди. Одамлар ўзлари киришибдими, демак иш юришиб кетади.

Умар ака рўзномалардан «Ҳамма — умумхалқ ҳашарига!» деган мурожаатни ўқиб қўлига қалам олди. Қоғозга қуйидагиларни ёзиб қўйди: ўша 20 апрель куни қишлоқда қурила бошланган чойхонада катта ҳашар уюштирмоқ лозим. Яқинда вафот қилган Улуғ Ватан уруши иштирокчиси бўлмиш Ашрафбобо Бозоровнинг оиласини — Саломат момони йўқлаш керак. Унинг томорқасига экин-тикин қилмоқ жойиз. Ёлғиз аёл Назиба Исроилова бор. Бошқалар... Улардан хабар олмоқ савоб.

Ҳа, катта ҳашар куни Нарзулла бобо қишлоғининг кўчаларини айланиб, «Ҳалойиқ, ҳашар бошланди!» деб жар солади. Унинг даъватини ҳамқишлоқлари ҳар қандай расмий таклифномадан азиз биладилар.

О. УСАНОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши комитетларида

● Миллатлараро муносабатлар, тил ва байналмилал тарбия, маданият, фан, халқ таълими ва маданий меросни сақлаш комитетларининг аъзолари бўлган депутатлар 1991 йил 5 апрель куни Ўзбекистон ССР Мадҳиясининг янги матнини яратиш юзасидан ўтказилаётган танловнинг дастлабки якунларини муҳокама қилиш учун қўшма мажлисга тўпландилар. Бу масала зўр манфаатдорлик билан ҳамжиҳатлик асосида муҳокама қилинди. Жумҳурият Олий Кенгаши навбатдан ташқари сессиясининг «Ўзбекистон ССРнинг Давлат рамзлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ комитетларнинг қарори Ўзбекистон ССР янги Конституциясини тайёрлаш комиссиясининг муҳокамасига топширилди.

● 6 апрель куни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Миллатлараро муносабатлар, тил ва байналмилал тарбия масалалари комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг лойиҳаси муҳокама қилинди.

Депутатлар Қонун лойиҳасини асосан маъқулладилар. Айтилган таклифлар ҳисобга олиниб, узил-кесил ишлаб чиқилганидан сўнг уни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг муҳокамасига қўйишга қарор қилинди.

МЕҲНАТ ЖАМОАЛАРИДА

ЦЕХ ИШГА ТУШДИ

Вилоят матлубот жамияти уюшмасининг ташаббуси билан Фарғона районидаги Чимён ва Миндон қишлоқларида 120 ўринли, Марғилон универсал базаси қошида эса 40 ўринли тикув ва тўқув цехлари ишга туширилди.

Эндиликда мазкур цехларда аёллар ва болалар учун сифатли кийим-кечаклар, бошқа турдаги истеъмол буюмлари тайёрланмоқда. Шуниси қувончлики, бу маҳсулотлар харидорларга манзур бўляпти. Талаб ва эҳтиёжнинг ошиб бораётганлигини ҳисобга олган цех ишчилари март ойининг ўзидаёқ қарийб 40 минг сўмлик маҳсулотлар ишлаб чиқаришди.

А. АҲМЕДОВ.

Фарғона вилояти.

ШИРКАТЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Жиззахдаги биринчи қурилиш материаллари комбинатига қарашли «Дўстлик» ширкати қурувчилари Сангзор дарёси бўйларида пахта тозалаш заводи ишчилари учун замонавий коттеж-уйлар барпо этишмоқда. Бунёдкорлик ишларини тез ва соз бажаришда ширкатнинг Баҳодир Ҳакимов бошлиқ бинокорлар бригадаси аъзолари ғайрат кўрсатишяпти. Улар калити билан фойдаланишга топшираётган уй-жойлар сони тобора кўпая бормоқда.

Ҳозир комбинатда «Пардозловчи» ширкати ҳам ташкил этилган. Унда 30 дан зиёд малакали қурувчилар ишлашади. Ширкат аъзолари уй-жой қуриш билан бирга, керамзит блоклари ишлаб чиқаришни ҳам йўлга қўйишган. Айни пайтда улар ушбу қурилиш материалининг бир қисмини якка тартибда уй қураётган аҳолига ҳам етказиб беришяпти.

В. ТИРИН.

Жиззах вилояти.

Қашқадарё: ЙЎЛ-ЙЎРИҚЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси ижтимоий ривожланиш, фан ва маданият комплексининг Қаршида бўлиб ўтган кўчма мажлиси Қашқадарё вилоятида ижтимоий соҳани ривожлантириш масалаларига бағишланди. Мажлисда вилоят ижроия комитетининг ҳисоботи тингланди.

Сўзга чиққанларнинг таъкидлашича, ҳозир давлат бюджети ижтимоий соҳанинг ҳамма харажатларини қоплай олмайди. Хўш, белгилаб қўйилган режаларни қандай қилиб амалга ошираса бўлади? Кейинги йилларда вилоятда ижтимоий соҳа муассасалари ва ташкилотларининг моддий-техникавий базасини ривожлантиришда ва уларнинг фаолиятини такомиллаштиришда ижобий силжишларга эришилганлиги мажлисда қайд этилди. Қурилиш суръатлари тезлашди, умумий таълим мактабларини ва мактабгача тарбия болалар муассасаларини қуриб битказиш режалари ошириб бажарилди. Хонадонларда болалар боғчалари ташкил этилди, уларда 400 га яқин кичкинтой дуруст шароитда тарбияланмоқда. Бу йил 25 мингдан кўпроқ бола янги мактабларда ўқийди. Мактабгача тарбия болалар муассасалари ҳам кўпаяди.

Ҳунар-техника билим юртлари ходимларининг юмушлари кўпаяди, улардан баъзилари ўлка халқ хўжалигининг эҳтиёжларини ҳисобга олиб, ҳозирнинг ўзидаёқ ўз фаолият соҳаларини ўзгартирдилар. Педагогика олий илмгоҳида, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари олий илмгоҳининг бўлимида, техникумларда ва педагогика билим юртларида ўқиш ва яшаш шароитлари яхшиланмоқда. Бу жойларда янги ўқув бинолари ва ётоқхоналар, спорт иншоотлари ва ошхоналар қурилмоқда.

Вилоятда соғлиқни сақлаш соҳасида ҳам муҳим ўзгаришлар бор. Марказлаштирилган манбалар ҳисобидан иншоотлар қуриш режалари бажарилмоқда. Касалхоналардаги ўринлар, поликлиникалар кўпайди.

Бироқ, дейилди мажлисда, Советлар ҳали ҳам ўз ҳудудида тўла ҳокимиятли хўжайин бўлиб қолгани йўқ. Улар ижтимоий соҳани ривожлантиришга оид ўз қарорларини баъзан пул ва ресурслар билан мустаҳкамлашга қодир эмаслар. Шу сабабли Қашқадарёдаги асосий кўрсаткичлар жумҳуриятдаги ўртача ёки белгиланган меъёрлардан анча паст. Масалан, сайловчиларнинг болалар боғчалари қуриш ҳақидаги талаб-истакларини бажаришга неча йиллар вақт кетмоқда. Болаларни мактабгача тарбия муассасаларига жалб этиш кўрсаткичи эса Ўзбекистондаги ўртача кўрсаткичдан 13,8 фоиз кам. Минтақада туғилиш нисбатан барқарор бўлишига қарамай, шундай аҳвол ҳукм сурмоқда.

Вилоятда тиббий-санитария ёрдамини кенгайтириш ва унинг сифатини яхшилаш режалари белгиланган, бу хусусда бир талай яхши қарорлар қабул этилган. Аммо бу режа ва қарорларнинг кўплари бажарилмаяпти. Ҳозир кўпчилик шаҳар ва вилоят даволаш-профилактика муассасалари ўз зиммаларига юклатилган вазифани бажаришга мос бўлмаган биноларда ишламоқда. Вилоятнинг «Сиҳат-саломатлик» комплекс дастурида кўзда тутилган иншоотларни қуриб битказиш чўзилиб кетмоқда.

Мажлисда маданият ходимлари шаънига ҳам анчагина таъналар айтилди. Жумладан, вилоят маданият муассасаларининг моддий базаси Қашқадарё ижтимоий соҳаси бутун системасида энг заиф базадир. Кўпгина клублар, кутубхоналар ва кинотеатрлар мослаштирилган биноларда жойлаштирилган. Уларни тузатиш учун катта маблағ керак. Ҳамиша бўлганидек, бу ишга ҳам пул етишмаяпти. Маданият соҳаси кўпгина ходимлари аҳолига маданий хизмат масалаларига унчалик қизиқиб қарамаётганликларининг боиси ҳам шу бўлса ажаб эмас.

Қадимий ёдгорликларни муҳофаза қилиш муаммоларига эътибор қаратилди. Вилоятда мингтадан кўпроқ ана шундай ёдгорлик бор. Жумладан, ёдгорликларни сақлаб қолиш мақсадида уларни таъмирлаш ишида маҳаллий Советларга молиявий ёрдам берилиши керак.

Жисмоний тарбия ва спорт муаммоларига ёндошувни ҳам тубдан қайта кўриб чиқиш лозим. Уй-жой мавзеларида чоғроқ бўлсада спорт иншоотларини қуриш ҳам қуруқ ваъдалигича қолмоқда.

Қашқадарё вилояти ижтимоий соҳа ва маданият муассасаларининг моддий-техникавий базасини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш тадбирлари режаси тасдиқланди, уни амалга оширишнинг аниқ муддатлари белгиланди.

Мажлисда бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари қатнашдилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров, Қашқадарё вилоят партия комитетининг биринчи котиби А. Р. Отажонов нутқ сўзладилар.

(ЎзТАГ).

Тошкентдаги «Узбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажриба-синов цехида «ПА-70 маркали янги халқали йигирув машинаси ишга туширилди. Уни махсус конструкторлик бюроси мутахассислари яратишди.

Мазкур ускунанинг афзаллиги шундаки, илгарилари йигирув машиналари технологик параметрларини ишчи қўли билан бажарган бўлса, энди буни электроника бошқаради. У иш тартибини автоматик тарзда танлаш учун буйруқ беради ва бир қатор муҳим вазифаларини ҳам уддалайди. Бу эса ўз навбатида тўқимачилик фабрикаларида оғир қўл меҳнатини енгиллатишга хизмат қилади.

СУРАТДА: тажриба-синов цехининг етакчи мутахассислари (чапдан ўнгга): Н. Лисов, Ю. Келбуков ва Г. Гоз янги ускунани ишга тушириш пайтида.

А. ГОРОКРИК (ЎзТАГ) олган сурат.

Коммунист ўз маҳалласида

Қалин дарахтлар ичидан танклар ўрмалаб чиқди. Яшил ўрмон сукутини замбаракларидан пайдар-пай узилган ўқлар садоси бузиб юборди. Баланд дарахтлар шоҳидаги инларида беҳавотир ўтирган юзлаб қушлар чуғурлашиб осмонга кўтарилишди. Н-қисмда ўтказилаётган машқ режасига кўра танклар «душман»нинг орқа томонидаги азим дарёни тезкор суратда кечиб ўтиши лозим эди. Нариги қирғоқни ўққа тутиб бўлгач, танклар бирин-кетин сувга шўнғишди. Тасодифан сув тагида ўзбек йигити бошқариб кетаётган танкнинг мотори ишдан чиқди. Тўхтаб қолган танк ичига сув кира бошлади...

Олис рус ўрмонларида юз берган фожеа дараги кўп ўтмай Акбаробод қишлоғига етиб келди. Шаҳид йигитнинг оиласи, қўни-қўшни, маҳалла-кўй унга аза очди. Шу қайғули, бесаранжом кунлари оилага кўнгил сўраб, ҳамдардлик билдириб келаётган кишиларнинг саноғи йўқ эди. Бу ерга норасмий ташкилотлардан бирининг вакиллари ҳам келишди. Суҳбат пайтида марҳумнинг чиндан ҳам ҳарбий машқ пайтида ҳалок бўлганлигига шубҳа билдирилди. Кейинги пайтларда ҳарбийдан келаётган темир тобутларнинг кўпайганидан юрак олдирган қишлоқ аҳли жунбушга келди. Марҳум аскарнинг дафн маросимини катта митинг, намойишга айлантириш тараддуди бошланди.

Шу куни Ўзбекистон районидаги «Комсомол» совхозининг Акбаробод қишлоғида яшовчи коммунистлар бир жойга тўпланишди.

— Тўғри, — ҳаяжон билан сўзлади маҳалла партия гуруҳи раҳбари Сафарбой

БИРЛАШИБ ХАТО ҚИЛИШМАДИ

Давлатов. — Армиядаги тартибсизликлар туфайли йигитларимиз жабр тортяпти. Ўз фарзандини тўрт мучаси бут ҳолда ҳарбий хизматга юборган ота-она учун унинг темир тобутда қайтишидан ҳам катта фожиа, мусибат йўқ. Бироқ армияда фақат ўзбек йигитлари ҳалок бўляпти, бунинг устига улар қасддан ўлдириляпти, деб шов-шув кўтариб, фарзанди ҳарбийда бўлган минглаб оилаларнинг оромини бузиш тўғримикин? Биз коммунистлар негадир жим турибмиз. Агар армияда чиндан ҳам шундай кайфият бўлса, адолат учун аввало биз ўзимиз курашмоғимиз шарт!

К. Умаров, К. Раҳматов, М. Ҳамдамов каби коммунистлар ҳам бу фикрни маъқуллашди. Акбаробод маҳалласида яшайдиган коммунист, район «Агрокоммунстройремонт» хўжаликлараро қурилиш корхонаси бошлиғи М. Самадовни марҳумнинг қариндош-уруғлари билан ўша ҳарбий қисмга юборишга қарор қилинди. М. Самадов маҳалла партия гуруҳининг топшириғи билан аскар йигит жасадини юртига олиб келишда қатнашди, фожеа тафсилотларини обдон ўрганди. Маҳалла партия гуруҳи аъзолари асосли далиллар билан бўлган фожеа хусусида одамларга тўлиқ маълумот бердилар.

Бу Акбаробод маҳалласида яқинда ташкил топган партия гуруҳининг дастлабки жиддий ишларидан биридир. Хўш, маҳалла партия гуруҳи нима? Мавжуд партиявий ҳужжатларда бу ҳақда ҳеч гап йўқ-ку? Дарҳақиқат ўтган йилдан буён Ўзбекистон районн қишлоқларида, Яйпан шаҳри ва Шўрсув посёлкасида шундай гуруҳлар фаолият кўрсата бошлади.

— Ҳозирги қишлоқлардаги шарт-шароит, уларда аҳолига социал-маиший хизматлар кўрсатиш даражаси бир мунча яхшиланди, — сўзлаб берди Ўзбекистон район партия қўмитасининг биринчи котиби А. Эркабоев. — Бунинг устига қишлоқларимиз билан Қўқон, Яйпан, Бешариқ шаҳарлари ораси бир қадам. Аҳолининг талай қисми шаҳарлардаги корхона, муассасаларда меҳнат қилади. Табиийки, улар орасидаги коммунистлар ҳам ўз ишхоналари партия ташкилоти ҳисобида туришади. Аммо ҳар куни 15—20 чақирим масофага қатнаб ишлаётган коммунистнинг уй-жойи, оиласи, яқин дўстлари қишлоқда, маҳалласида-ку. У шахс сифатида шу ерда шаклланган, шу ерда яшайди. Маҳаллада ўтказиладиган турли маъракалар, ҳашарларга қатнашади. Афсуски, коммунист сифатида у ишхонасида фаолият кўрсатади холос. Маҳалланинг ўз удум-одатлари, паст-баланди бор. Турли чет жойларда ишлайдиган коммунистлар маҳаллада кўпчилик орасига сингиб кетадилар. Баъзан чойхонада «ҳаммаҳалламиз фалончи коммунистми, йўқми?» деган баҳс ҳам юриб қолиши мумкин. Чунки «фалончи» коммунист сифатида маҳаллада ҳеч қандай иш қилмаган.

Қайта қуриш эпкинларида халқнинг ижтимоий-сиёсий фаоллиги ошди. Турли жамоат уюшмалари, ҳаракатлар пайдо бўлди. Уларнинг аъзолари ишхоналардан кўра кўпроқ маҳаллаларда фаол тарғибот олиб боришади. Нега? Чунки, ишхоналарда одатда кучли партия, комсомол, касаба уюшмаси ташкилотлари мавжуд. Улар билан юзма-юз олишиш қийин. Маҳаллада эса сиёсий кураш майдони деярли бўш. Чойхонага одам йиғиб истаганча гапириш мумкин.

Шу ҳолларни ҳисобга олиб, биз район қишлоқлари, маҳаллаларида Уставда кўрсатилмаган партия гуруҳлари тузишга киришдик.

Бу гуруҳнинг мақсади, олдига қўйган вазифаси қандай? Маҳалла партия гуруҳига, қаерда ишлашидан қатъи назар шу маҳаллада яшаб турган барча коммунистлар кирадилар. Аммо, бу коммунист ўз ишхонасидаги партия ташкилотидан чиқибди, деган гап эмас. Маҳалла коммунистлари ўз раҳбарларини сайлаб оладилар. Гуруҳ аъзолари маҳаллада ўтказилаётган турли тадбирлар, тўй-маросимлар, ҳашарларни ташкил этишда фаол қатнашадилар. Маҳалла комитети ишини тўғри йўналтириб туришга ҳисса қўшадилар.

Мана, қўлимда коммунист О. Толиповга маҳалла партия гуруҳи топшириғи битилган варақа турибди:

«Сиз истиқомат қилаётган Завқий номли маҳаллада яшовчи О. Шералиев ножўя хатти-ҳаракати учун икки марта судланган ва ҳозир ҳеч қаерда ишламайди. Ўртоқ О. Толипов, Сиз маҳалламиздаги обрўли одам, коммунист, шунингдек, катта идора бошлиғи сифатида О. Шералиевга ёрдам беришингизни сўраймиз. У билан тарбиявий иш олиб боришни сизга топширамиз. Маҳалла партия гуруҳи номидан Р. Райимов».

О. Толипов йигитни ишга жойлаштириш, унга раҳнамолик қилиш учун вақтини аямади. Ҳозир О. Шералиев Қўқондаги корхоналардан бирида ишламоқда.

«Коминтерн» қишлоғида яшовчи Х. Тошматова 3 нафар фарзанди билан турмуш ўртоғидан ажралиб, ота-онаси уйига қайтиб келади. Маҳалла партия гуруҳи бу воқеани яхшилаб ўрганиш, иложи бўлса оилани тиклашга ёрдам бериш хусусида коммунист Х. Маҳмудовага топшириқ берди. Х. Маҳмудова берилган топшириққа виждонан ёндошиб, бузилган оила турмуши билан яқиндан танишди. Эрнинг ҳам, хотиннинг ҳам бир-бирига даъволарини тинглаб зарур маслаҳатларни берди. Обрўли коммунист, ветеран ишчи аёлнинг ҳаракатлари зое кетмади. Кўп ўтмай оила тикланди.

Қўқон, Ғунча ва Ғаллакор қишлоқ шўролари ҳудудларида ҳам ўнлаб мана шундай маҳалла партия гуруҳлари ишлаб турибди.

Солижон ота Сотволдиевнинг ёши саксонлардан ошган. У «Қўқон» совхозидаги Ўрта Қўрғон маҳалласи партия гуруҳининг раҳбари. 40 йилдан ортиқ хўжаликда бригада бошлиғи бўлиб ишлаган, ветеран коммунист, ҳамон жамоат ишларида фаол иштирок этяпти.

— Маҳаллада бирор маросим бўлишидан аввал коммунистлар йиғилишиб, ўзаро маслаҳатлашиб оламиз, — деди у. — Мана нарх-наволар ошиб кетди. Шундоқ ҳам қўл учида тирикчилик қилаётган деҳқон учун дабдабали тўй ўтказиш қийин. Бировда бор, бировда йўқ. Шу боис маҳалла партия гуруҳи маҳалла комитетига тўй-тўйчиқларда ортиқча харажатларни камайтириш юзасидан таклиф киритди. Таклифимиз маъқулланишига ишонаман. Яна бир гап. Бир одам ўттиз-қирқ, боринг-ки 50 йил партия сафида бўлиб халққа хизмат қилади. Қазоси етиб вафот этгач, уни ҳурмат билан жойига қўямиз. Аммо кўпинча бир нарса хотирадан кўтарилади, жуда кўп яхши ишлар қилган бу одам коммунист эди, дейишни эсдан чиқарамиз. Биз коммунистларнинг дафн маросимларида шу ҳақда эслатиб қўйишни маъқул топяпмиз.

Ҳозирги пайтда район ҳудудида юзларча партия гуруҳлари ишлаб турибди. Илгарилари маҳаллада ўз ҳолича тарқоқ юрган коммунистларнинг боши бир ерга қовушди. Улар ўзларининг катта куч эканини ҳис эта бошлашди.

— Шундай гуруҳлар ташкил этила бошлаган кезлари райкомга бир киши кириб келди, — дейди район партия қўмитасининг иккинчи котиби А. Сиддиқов. — Маҳаллада ҳам парткомми, деб шовқин солди у. Биз унга янгиликнинг моҳиятини ётиғи билан тушунтирдик. Яқинда шу одам яна келди. Энди у хурсанд. «Партия гуруҳи маҳалла комитетига жуда яқин ёрдамчи бўлиб қолди. Ёшлар тарбияси, ногиронларга ёрдам бериш, турли маросимларни ўтказишда уларнинг роли катта бўляпти», дейди.

Ўзбекистон район партия ташкилотида партиявий-ташкилий ишларга ижодий ёндашиш бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини такомиллаштириш ва уларнинг обрўсини ошириш бўйича бир қатор ибратли ишлар амалга ошириляпти. КПСС аъзосининг ҳам бошланғич, ҳам ҳудудий ташкилотда иш олиб бориш ҳуқуқини амалда таъминлаш мақсадида ташкил этилган маҳалла партия гуруҳлари ўзини оқлаяпти. Уларнинг иши стихияли тарзда эмас, балки планли равишда ташкил этилган. Партия гуруҳи ўз йиғилишларини ўтказиб туради. Уларда маҳалладаги аҳвол, коммунистларга берилган топшириқларнинг бажарилиши хусусидаги ахборотлар тингланади. Партиянинг ҳозирги сиёсати ҳақида баҳс-мунозаралар бўлади. Менимча, бу маҳалла коммунистларининг ўзига хос клуби сифатида ҳам аҳамиятга эга. Коммунистлар маълум бир вақтда бир жойга йиғилиб ўз қайғу-ташвишлари, орзу-умидлари билан ўртоқлашадилар. Бир-бирларини қўллаб-қувватлаш режаларини тузадилар. Зеро, бирлашган ўзар, дейди халқимиз. Партияга ҳам ўнгдан, ҳам сўлдан ҳужумлар бўлиб турган ҳозирги пайтда парокандаликка тушмаслик учун бирлашмоқ зарур. Бунда Уставда кўзда тутилмаган территориал партия ташкилотлари ҳам муҳим роль ўйнайди.

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СССР Давлат банкида

СССР Президентининг «Чакана нархлари бир йўла оширилиши муносабати билан жамғармаларнинг қадрсизланишидан кўриладиган зарарни аҳолига тўлаш тўғрисида» 1991 йил 22 мартда қабул қилинган Фармонида аҳолининг СССР Давлат банки ва СССР Жамғарма банкидаги пулларини қайта баҳолаш кўзда тутилган. Мавжуд омонатларнинг ҳамма турлари 1991 йил 1 мартдаги қолдиғига асосланиб СССР Давлат банки, СССР Молия вазирлиги ва СССР Жамғарма банкининг 1991 йил 26 мартда эълон қилинган хабарида белгиланган тартибда қайта баҳоланади.

Маълум бўлишича, Литва ҳукумати 1991 йил 28 мартда нарх-навонинг бир йўла оширилиши муносабати билан жамғармаларга компенсация масаласига доир қарор қабул қилган, унда Литва аҳолисига компенсациянинг бошқа меъёри ва тартиби кўзда тутилган. Мазкур масалалар СССР Давлат банки ва СССР Жамғарма банки билан олдиндан муҳокама қилинмаган ва маслаҳатлашилмаган.

Маълумотларга қараганда, бошқа айрим республикаларда ҳам СССР Жамғарма банкидаги омонатлар юзасидан компенсация тўлашнинг СССР Президенти 1991 йил 22 мартдаги Фармонида белгилаб берган тартибдан фарқ қиладиган бошқача вариантлари ишлаб чиқилмоқда.

Шу муносабат билан «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги СССР Қонуни (38-модда)га мувофиқ аҳолининг СССР Жамғарма банкларига қўйган омонатлари сақланиши ва ўз вақтида қайтариб берилиши учун кафолатчи бўлган СССР Давлат банки омонатларни қайта баҳолаш юзасидан СССР Президентининг 1991 йил 22 мартдаги Фармонида белгиланганидан фарқли равишда қабул қилинган барча қарорлар учун СССР Давлат банки жавобгар бўлмайди, деб айтишни зарур деб ҳисоблайди.

ХАЙРЛИ ИШ

Андижон вилояти Бўз районидаги тиббиёт муассасаларида беморларни укол қилишда бир марталик шприцлардан фойдаланила бошланди. Бунинг боиси вилоят пахтачилик саноати бошқармаси чет элга сотган маҳсулотлари эвазига ана шундай шприцлардан икки миллионта олдилар.

— Шу кунларда барча районларга берилаётган бу шприцларни бошқарма чет элдан валютага сотиб олган бўлса, тиббиёт муассасаларига бепул ўтказилди, — дейди вилоят соғлиқни сақлаш бўлими мудири Б. Ниёзматов.

Вилоят пахтачилик саноати бошқармаси соғлиқни сақлаш ташкилотларига биргина шприцлар билангина эмас, алоҳида иқтисодий ёрдам бериб келяпти. Ўтган йили чет эллардан энг ноёб тиббиёт асбоб-ускуналари олишимизда 1,5 миллион валюта ўтказишдан ташқари, бешта «Тойота» автомобили сотиб олиб беришди.

З. АНОРБОЕВА.

Тил ҳақидаги Қонун—амалда

Маданий ва маънавий хазинамизнинг кўзгуси бўлган тилимизнинг мажруҳ бўлиб қолганига минг бор ачинасан киши. Айниқса, биз тилшуносларнинг севган касби, ўрганиш мавзуси бўлган тил аянчли аҳволга тушиб қолганига яна куясан.

Тўғри, она тилимизда айнан бўлмаган атамаларни бошқа тиллардан олишимиз табиий. Лекин баъзи сўзлар ва атамаларни қадимий луғатлардан қидиришга ва уларни ҳозир ҳам қўлланиш мумкинлигига эътибор бермадик. Бобокалон тилшунос ва олимларимиз тузиб кетган луғатлар чуқур ўрганилмади. Уларнинг илмий-тарихий хизмати ҳақида гапириб, кўпинча ўша даврда «фалон сўз фалон маънода ишлатилган» деб чегараландик. Бу сўзни ҳозир ҳам қўлланиш мумкинлигини ҳаёлга келтирмадик. Натижада халқ хазинаси бўлган тилимизнинг луғат сандиғидаги сўз бойликлари камайиб бораверди. Биз эса, миллий тилларнинг тенг ҳуқуқ ва эркин ривожланиши ҳақида «шиор» айтиб юрдик. Оқибат нима бўлишини ўйламадик, дейсизми? Бунинг натижасини ўйлаганлар ҳам кўп эди, лекин уни айтишга ёки ёзишга йўл берилмас эди. Яна бир масала: ўша даврда жамиятнинг муҳим мулоқот қуроли, ижтимоий онгнинг маҳсули ҳисобланувчи тилни ўрганувчи ва ўргатувчи тилшуноснинг меҳнатини менсимаслик ва унга иккинчи даражали мутахассис сифатида қараш анча авж олган эди.

Жумҳуриятимизда рус тили ва хорижий («шарқ ва ғарб») тиллар бўйича мутахассислар анча кўпайиб қолди. Ҳозирги даврда чет давлатлар билан иқтисодий ва маданий алоқаларимиз кучайиб бормоқда. Бу эса, кўплаб таржимон, менежер, бизнесменларни тайёрлаб беришни талаб қилади. Бизнинг шарқ халқлари билан қўшничилик ва дўстона алоқаларимиз қадимий анъанага эгадир.

Жумҳуриятимиз ўрта ва олий ўқув юртларида ғарб тилларидан тўрттаси ўрганилади: инглиз, олмон, фаранг ва испан тиллари. Шарқ тилларидан хитой, араб, форс, дари, пушту, ҳинд, урду тиллари ўрганиб келинмоқда. Ҳар ҳолда кейинча бошқа шарқ ва ғарб тилларини ўрганиш ҳақида ўйлашимиз керак. Келгусида республикамизда тилшунослик дорилфунунини ташкил этиш лозим. Москва чет тиллар институти 1990 йилдан бошлаб шундай («Лингвистический университет») деб аталмоқда. Унда ўқитувчиларгина эмас, тилшунослар, чет давлатларга ишга борувчи журналистлар, дипломатлар, таржимонлар тайёрланмоқда. Бизда ҳам тилшунослик дорилфунуни бўлса-ю, унда ўзбек, рус, шарқ ва ғарб тиллари бўйича, яъни тўртта куллиёт ишласа, таниқли олимлар, домлалар дарс берса.

Хорижий мамлакатларда (айниқса, Англия, Олмония, АҚШ, Миср, Туркия ва бошқаларда) атамашуносликнинг илмий ва амалий масалалари анча яхши ўрганилган. Уларнинг бой тажрибаси ва ижобий томонларини ўзбек тилидаги атамаларни ҳар томонлама чуқур ўрганишда қўлланиш мумкин. Бу ишда қадимий луғатларимиздан фойдаланиш учун ҳам форс ва араб тилларини яхши билувчи тилшунослар зарур. Ана шулар ҳисобга олинмагани учун ўзбек тили атамашунослигининг ахбороти (3—4 чиқарув) анча ғализ ва қуруқ бўлиб қолган. Ундан кўпроқ ҳаммага маълум бўлган атамалар ўрин олган. Бу кибн ва тартибини ҳам ўз ичига олади, структура эса, шу боғланиш ва алоқаларнинг қандай ҳолатда тузилиш қонуниятларини изоҳлайди.

Албатта, атамаларнинг барчасини ҳам ўзбекча муқобилларини бера олиш осон иш эмас. Чунки бу атамаларнинг кўпчилиги турли тиллардан ўзбек тилида ўзлашган, улар ҳақида мутахассислар фикри ва энг аввало, халқимиз фикрига суянмоғимиз лозим. Чунки тил—халқники. У ёки бу атаманинг турли нусхаларидан қайси бирини халқимиз мақбул кўради, биз ҳам ўшанисига кўнамиз. Лекин яна бир фикр, ҳар ҳолда халқимизга мақбул атамани қабул этиш борасида, уларнинг туркийлиги, мумкин қадар барчага ўзбекча нусхасини, она тилимизда жаранглаши, маъно-мазмуни ҳам она тилимизга мос тушишига эътибор беришимиз лозим.

Мен ўзбек тили ҳам бошқа жаҳон тиллари каби жаранглашини истайман. Энг йирик туркий тиллардан бири бўлган ўзбек тилининг бойиши ва ривожланиши ҳақида жиддий ўйлаш лозим. Хорижий тилларнинг луғатларида туркийча карвон (каравон), карвонбоши, карвонсарой, қоракўз, мамонт, чойшаб, гулкўрпа, туман, мазут, шаман ва бошқа сўзларнинг байналмилал сифатида эътироф этилганидан хурсанд бўласан. Қаранг, улар профессор Н. В. Юш

ЛУҒАТ—САНДИҒИМИЗ БОЙЛИГИ

Ёдимда, машҳур тилшунос Собиржон ака Иброҳимов «Фарғона шеваларида касб-ҳунар лексикаси» мавзуида докторлик диссертациясини ёқлаётган эди. Унда иштирок этаётган олимлардан иккиуч нафари: «Ие, буларнинг иши қизиқ бўларкан, косиблар игнанинг тешигини нима дейишини айтса ҳам доктор бўлар экан», — деган эди. Собиржон аканинг бу қимматли илмий ишида ўзбек миллий атамалари биринчи марта илмий жиҳатдан чуқур ўрганилди. Бу иш қанчалик муҳим эканлигини ҳозирги даврда атамаларни ўрганишга эътиборнинг кучайганлиги тасдиқлаб турибди. Бошқа баъзи жойларда ҳам: «Ҳа, сизлар эга-кесимни биласизлар», дейдиганлар анчагина эди. Бундай гаплар ҳозир ҳам қулоққа чалиниб туради. Ҳукуматимизнинг юқори маҳкамаларида ҳам тилшунослик фанига яхши эътибор берилмас эди. Жумҳуриятимиз Фанлар академиясига сайланганлар орасида тилшунослардан фақат бир академик ва бир мухбир аъзо бор эди, холос. Ҳайриятки, охирги сайловда яна икки олим бу сафга қўшилди. Тилшунослик фани ривожланиши учун иқтидорли олимлар зарур. Тилшуносларни ҳам камситмай ўз вақтида рағбатлантириб туриш лозим. Акс ҳолда бу фаннинг обрў-эътибори сусаяди, уни ўрганувчилар камаяди.

асосан русча-ўзбекча атамалар луғатининг андозаси бўйича тузилган бўлиб, унда шу ахборотга киритилган «Атама луғатларини тузиш бўйича қўлланма» (19—36-бетлар)да кўрсатилган тартиблар назардан четда қолдирилган. Бизнингча, ҳар бир атама қайси тилдан ўзлашгани, қайси соҳада қўлланиши ва лўнда изоҳига эга бўлиши лозим. Масалан «аукцион—кимошди» (41-бет) деб бериш кифоя қилмайди. Чунки турли спорт мусобақаларида ҳам «кимошди» бўлиши мумкин. Бу ўринда аукцион лотинча ошириб бермоқ маъносидан олинган, «кимошди савдоси» деб изоҳланса тушунарли бўлар эди. Шунингдек, «депутат—депутат, халқ вакили» (42-бет) дейилганда, кейинги сўз бирикмаси «бошқа одамлар халқ вакили эмас» деган маънони беради. Шу сабабли изоҳга «халқнинг бирор давлат маҳкамасига ишониб сайлаган вакили» деган изоҳни қўшиб қўйиш мумкин эди. Журнал—журнал (53-бет) эмас, балки 1. Йўқлама (талабалар йўқламаси, ўқув йўқламаси, яъни келди-кетдини ҳисобга олувчи ҳужжат маъносида); 2. Ойнома, ҳафтанома, мажалла, журнал, жарида деб берилиши мумкин. Рўйхатга киритилган баъзи сўзлар, жумладан качественное — сифатли (56-бет), низкий—паст (58-бет), напоминание — эслатиш (58-бет), основная—асосий (60-бет), пища—овқат (61бет) кабилар атамалар эмас, балки кундалик ҳаётимизда қўлланувчи сўзлар ҳисобланади. Система-тизим (80-бет), структура—тузилиш (66-бет) деб берилиши анча тор маънони ифодалайди. Бу атамалар фанда қўлланилса, яхши мазмун чиқмайди. Масалан, «тил системаси»ни «тил тизими»— дейиш ноқулайдир. Шунингдек, «тилнинг тузилиши» ҳам яхши маъно бермайди. Шу сабабли система ва структура атамаларини ўз ҳолида қолдириш мақбулдир. Чунки система бор бўлган барча ҳодиса, хусусият ва аломатларнинг фақат тизими эмас, улар ўртасида турли боғланиш ва алоқаларни, уларнинг тар-

манов тузган ва 1937 йилда нашр этган «Словарь иностранных слов» да берилган Е. Н. Шипова тузган «Словарь тюркизмов в русском языке» (Олмаота, 1976) ҳам икки мингга яқин туркий сўзларнинг славян тиллари, хусусан рус тилида борлигини тасдиқлайди. Туркий сўзлар жаҳондаги шарқ ва ғарб тиллари бўйича тузилган энг йирик луғатларда ҳам қайд этилган.

Мен кўпгина тилларнинг луғатларини варақлаб чиқдим. Баъзи атамалар бир хил (албатта, баъзи товуш ўзгаришлар ва урғунинг ўрни бошқа бўғинда бўлиши табиий ҳолдир). Масалан, трактор, комбайн, экскаватор, опера, балет, транскрипция, формалин, маргарин, аквариум, дирижёр, музей, альбом, допинг ва ҳ.к. Бу сўзларнинг ўзбекча муқобилларини топиб бўладими? Агар топилса ҳам улар узундан-узоқ сўз бирикмалари билан берилиши мумкин. Лекин шу ҳолатда бошқа тиллардаги каби жуда содда ва лўнда маънода бўлиши ва ҳозир ҳам она тилимизда қўлланиши бизни кифоялантиради. Демак, барча русча ва байналмилал атамаларнинг ўзбекча муқобилларини топиш шарт эмас. Бироқ, баъзи ҳолларда байналмилал атамаларнинг ғарб тилларидан ўзлашганлари ўзбекча берилмай, бошқа форс-тожик ва араб атамалари билан алмаштириш ҳоллари кўп учрамоқда. Масалан, президиум — раёсат, журнал—мажалла, программа—дастур каби. Ўйлаймизки, халқимиз уларнинг қайси бирини қабул қилиб кўпроқ қўлланса, тезроқ тилимизга сингиб кетади. Чунки «фалон сўзни қабул қилиб, фалон атамани тилдан чиқариб ташлансин» деб фармон чиқариш мумкин эмас.

Турли мамлакатларда бирор атамани қабул қилиш учун тилшунослар уюшмасида муҳокама олиб борилиб, ҳар ким ўз фикрини билдирганидан кейин овоз бериш йўли билан бир атама қабул қилинар экан. Таниқли олим Алибек Рустамов араб мамлакатларида ана шундай йўл билан атамалар қабул қилинишини айтиб бердилар. Бошқа Ғарб мамлакатларида ҳам, хусусан Англия, АҚШ, Олмония ва Италияда ҳам шундай йўл билан атамаларнинг қабул қилинишидан хабарим бор. Ҳар ҳолда буни ҳам инобатга олиш лозим. Кўпчиликнинг фикридан қочиб бўлмайди.

Яқинда қўлимга бобокалон мутафаккиримиз Юсуф Хос Ҳожибнинг 1069 йилда ёзган «Қутадғу билиг» асарини олар эканман, унда биз унутган қатор сўзлар ва атамалар борлигига ишонч ҳосил қилдим. Мана улар: чавгон—ҳозирги хоккей ўйинидаги учи эгри таёқ (русча клюшка), езак—лашкарнинг олдинги қисмида борувчи бўлаги, соқчи, кузатувчи, йўл кўрсатувчи, айғоқчилар гуруҳи (биз уни «разведкачилар отряди» деб юритиб келганмиз), кечиг — ўтиш жойи, дарё, кўл, сойларни кечиб ўтиш мумкин бўлган жой, барчин—ипак шоҳи, Етикон—етти оға-ини юлдузлар туркуми ва ҳоказолар. Бу атамаларни ҳозир ҳам бемалол қўлланиш мумкин. Уларнинг содда ва лўнда таркиби биз учун қулай. Ўйлайманки, қадимий луғатлардан, тарихий асарлардан ана шундай сўз ва атамаларни топиб, уларни адабий тилимизга қайтармоқ зарур.

Кўпинча сўз бошқаю, атама бошқа, деб улар ўртасида асосий тафовутларни кўрсатиб ўтмаймиз. Сўз, одатда, кўп маъноли бўлади. Масалан, бош (иш боши, мия, ақл, бошлиқ, бошловчи ва ҳ.к.). Лекин атамалар кўпинча бир маънода қўлланилади. Лекин улар бошқа маънода бадиий адабиётда қўлланиши мумкин, бироқ бу мажозий маъно ҳисобланади. Масалан, паргар — тумшуқ (Ғафур Ғулом қўллаган).

Ўзбек тилидаги музқаймоқ, уммон (уммоншунослик), мусиқа, саёҳат, йўлтўсиқ, тезюрар, андоза, йўловчи, бош қотирғич ва ҳ.к. ҳозирги тилимизда айнан бир маънода кенг қўлланиб келинмоқда. Лекин инглиз тилидан олинган бизнесмен атамасини корчалон дейиш тўғри эмас. Чунки аввallари шундай деб юритиб келинган бўлса ҳам давримиз ўзгарди. Бизнесмен — корчалон (салбий маънода эди) эмас, балки эндиликда катта савдогар сифатида қўлланилмоқда. Прокурор (уни авваллари «қораловчи» деб келдик) энди адолат юзасидан «оқловчи» ҳам бўлиши мумкин. Монометр (ҳаво, газ, суюқлик босимини ўлчагич), вертолёт, олимпиада, паровоз, электровоз, тепловоз, электрон машина каби атамаларни айнан ҳолда қолдириш мақсадга мувофиқдир.

Ҳар бир атаманинг ўзбекча муқобилини бериш мумкин эмас. Жаҳонда бирор тил йўқки, у бошқа тиллардан сўзларни, айниқса, атамаларни қабул қилмаган бўлсин. Агар ҳорижий тиллардан ўтган атамаларнинг ўзбекча муқобилларини берадиган бўлсак, улар аслан туркий бўлишини назарга олишимиз зарур. Ҳозир тилимиздан ўрин эгаллаган форс тожик ва араб атамалари халқимизга мақбул бўлмаяпти. Афсуски, бу матбуот саҳифаларида ҳам тобора кенг тус олмоқда. Назаримда, ҳар бир рўзнома, ойнома, радио ва телевидение ҳам ўз атамаларини аниқ белгилаб олса, чуқур ўрганиб муҳокамадан ўтказса ва атамашунослик қўмитасига тавсия этса мақбул бўлур эди.

Жумҳуриятимизда «Ўзбек тили» рўзномасини ва унга илова сифатида «Сўз сандиғи» (балки бошқа ном берилар) ойномаси нашр этилса, «тилимизнинг равнақи — элимизнинг равнақи»га уланса халқимиз бундан беҳад шод ва бахтиёр бўлар эди.

Абдузуҳур АБДУАЗИЗОВ,
филология фанлари доктори, профессор.

Давлат меҳнат ва ижтимоий масалалар комитети тушунтиради

АНИҚ ЧОРАЛАР

● «Фалаж қилувчи муолажа», «Меҳнаткаш халққа зарба», «Энг сўнгги чоралар....». Республикадаги юз минглаб кишилар 2 апрелдан бошлаб чакана нархларнинг кескин оширилганлигини айни шундай баҳоладилар. Нархларнинг кўтарилиши ҳеч кимга ёқмайди, бу тушунарли. Лекин ҳозир бундан бошқа йўл йўққа ўхшайди. Юз бераётган вазиятда қандай яшаш мумкин! Ўзбекистон ССР Давлат меҳнат ва ижтимоий масалалар комитетининг ходимларига ҳар дақиқа ана шундай савол беришмоқда. Муболағасиз айтиш мумкинки, бу муассасадаги телефонлар эрталабдан кечгача тинимсиз жиринглаб турибди. Ҳар биримизга қандай компенсация тўланади, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш чоралари нималардан иборат! ЎзТАГ мухбири Л. Левин ана шу ва бошқа саволларга жавоб қайтаришни республика Давлат меҳнат ва ижтимоий масалалар комитети ишлаб чиқариш тармоқлари бўлимининг бошлиғи П. ШУБАдан илтимос қилди:

— Ўзбекистон ССР Давлат меҳнат ва ижтимоий масалалар комитети 2 апрелда барча вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотларга атаб 11-357-сонли махсус тушунтириш хати чиқарди.

Унда компенсация тўлаш муносабати билан тариф қийматини, мансаб маошларини оширишга доир шу вақтгача аниқ бўлмаган жиҳатлар батафсил изоҳлаб берилган.

— Петр Михайлович, аниқ чоралар нималардан иборат?

— Биринчидан, тегишли разрядга эга бўлган ишчининг тариф ставкаси эндиликда ўртача иш ойига кўпайтирилади, ўртача иш ойи эса 173,1 соат деб белгилаб қўйилган. Ойлик тариф ставкасига 60 сўм қўшилади. Янги соатбай тариф ставкаси олинган миқдорни 173,1 соатга тақсимлаб ҳисоблаб чиқарилади. Бунда тариф коэффициенти 1,8 соатдан 1,5 соатга қисқартирилади. Буни аниқ бир мисолда тушунтириб бераман.

Чунончи, машинасозликда биринчи разрядли ишчининг бир соатлик тариф ставкаси 50 тийинни ташкил этади. Биз 50 тийинни 173,1 соатга кўпайтирамиз ва унга 60 сўм компенсация пулини қўшамиз. Натижада энди ишлай бошлаган ишчи иш ҳақининг энг кам миқдори ойига 146 сўм 50 тийинни ташкил этади. Бир соатлик тариф ставкаси 84,6 тийинга етади.

Иккинчидан, раҳбарлар, мутахассислар ва хизматчилар мансаб янги окладларини белгилаш чоғида тегишли ходим окладининг 60 сўм кўпайтирилган энг кам миқдори давлат кафолати ҳисобланади. Шу йўл билан ходимнинг янги мансаб оклади белгилаб қўйилган ставкага 60 сўм қўшиш билан белгиланади. Тушунарлироқ бўлиши учун мисол келтираман. Биринчи тоифадаги муҳандиснинг ставкаси 200 сўмдан 240 сўмгача белгилаб қўйилган. Унинг кафолат берилган энг кам миқдорига — 200 сўмга 60 сўм компенсация пули қўшилади. Демак, муҳандиснинг белгилаб қўйилган янги энг кам маоши 260 сўм бўлади. Агар муҳандис 240 сўм олаётган бўлса энди унинг маоши 300 сўмни ташкил этади.

Сўнгги масала корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларга ўз меҳнатга ҳақ тўлаш фонди ҳисобидан ва шу фонд доирасида тариф ставкалари ва мансаб окладларини кўпроқ миқдорда ошириш ҳуқуқи берилган. Маҳсулот ишлаб чиқариш билан шуғулланаётган, ишларни арзон таннарх билан бажараётган юқори рентабелли меҳнат жамоаларида бундай имкониятлар кўплиги тушунарли.

Агар бирортангизда савол туғилса, марҳамат, қуйидаги телефонга қўнғироқ қилишингиз мумкин: 71-79-06.

• *Нуқтаи назар*

ҚИШЛОҚ КОРХОНАСИ МЎЪЖИЗАСИ

ҚАЙТА ИШЛАШ САНОАТИНИ ДЕҲҚОНЧИЛИК ҚИЛИНАДИГАН ҲУДУДЛАРГА ЯҚИНЛАШТИРИШ АФЗАЛЛИКЛАРИ ҲАҚИДА БАЪЗИ МУЛОҲАЗАЛАР

ХИЗМАТ тақозоси билан турли жойларда бўлишга тўғри келади. Шундай сафарларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ва уни қайта ишлаш жабҳасида ибратли тажрибаларга кўп марта гувоҳ бўлганмиз. Уларда ишнинг ташкил этилиши афзалликларига ҳавасимиз келгани таассуротлари хусусида мулоҳаза юритмоқчимиз.

Тошкент вилоятидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалиги фаолияти кўп мутахассисларга маълум. Улар етиштирилган ҳосилни қишлоқ ҳудудида унча катта бўлмаган корхона ва мўъжаз цехларда қайта ишлаш афзалликларини кўпгина ҳамкасбларидан эртароқ англаб етдилар. Хўш, уларнинг ибрати нима ўзи? Бу хўжалик иқтисодий жиҳатдан бақувват. Сири — ҳисобдонлик, маблағни фойда берадиган жойга сарфлашдан иборат. Жамоа хўжалиги аъзолари бозор иқтисодиёти шароитида кун кечириш муаммолари ҳақида изланиб, янги имкониятларни ҳаракатга келтирмоқдалар. Майда корхоналар бунёд этиш хўжалик хазинасига анча-мунча барака кирита бошлади. Пахтани қайта ишлаш, колбаса тайёрлаш заводчалари лойиҳаси тасдиқланди. Эндиликда етиштирилган ҳосил ва чорвачилик маҳсулотларини хўжалик ҳудудининг ўзида қайта ишлаш имкониятидан кенгроқ фойдаланиш йўлидан борилмоқда.

Ёки бошқа бир мисол. Америкадаги Шмидт фирмаси намунаси ҳам диққатга сазовор. Фирма замонавий электрон ҳисоблаш машиналари тайёрлаш билан машҳур. Фирманинг шуҳрати ортиб боришига бўлак сабаб ҳам бор. Фирма жамоаси қўй, сигир, паррандаларни кўпайтириш билан астойдил шуғулланмоқда. Энг муҳими, бу иш саноат негизига қурилгани катта қизиқиш уйғотмоқда. Фирманинг бундай ёрдамчи хўжаликлари юқори даражада автоматлаштирилган ва механизациялаштирилгани катта иқтисодий афзалликлар келтираётир.

Азиз муштарий! Юқорида келтирилган мисолларни муайян даражада таҳлил этишга, гапнинг «берди»сини айтишга интилиб кўрамиз. Етмиш йил мобайнида халқ хўжалиги самарадорлигини ошириш соҳасида барқарорлик таъминланмади. Бунинг кўпгина сабаблари бор, албатта. Лекин энг муҳими, бизнингча, иккита. Қуйида шуларга эътиборингизни жалб қилмоқчимиз.

1. Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг турли босқичларида бутун мамлакатимиздаги каби бизнинг республикамизда ҳам кампаниячиликка зўр берилди. Даставвал, оғир саноат ва техника тараққиётини белгилаб берувчи тармоқлар устун даражада ривожлантирила бошланди. Кейинроқ халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш корхоналарини кенгайтиришга берилиб кетдик.

Шу тариқа корхоналарнинг аксарияти шаҳарларда тўпланиб қолди. Бунинг устига улар асосан йирик корхоналардан иборат бўлиб, техникавий жиҳатдан ускуналаш, хом ашё етказиб бериш ҳамда ишчи кучлари билан таъминлашда қатор қийинчиликлар туғилди.

2. Оқибатда бу қишлоқни унутишга, қишлоқ имкониятларини назар-писанд қилмасликка олиб келди. Республикамиз хом ашё базасилигича қолаверди. Озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш, аҳолини турли хил истеъмол моллари билан таъминлаш соҳасидаги даста-даста дастурлар амалга ошмай қолаверди.

Иқтисодиётни тартибга солишда деҳқон ҳал қилувчи роль ўйнаши мумкин. Фақат унга мустақиллик бериш керак. Баракали ишлаши, яхши маҳсулот етиштириши учун имкониятлар яратиб бермасдан туриб, деҳқонлардан кўп нарса кутиш мумкин эмас. Меҳнатни рағбатлантириш, деҳқонни тақдирлаш энг катта, бизга қолса, асосий имконияткн, бунга ҳануз етарли эътибор берилмаяпти.

Деҳқоннинг ўзи бозорни тахминий бошқариш режасини туза олишга қодир, деб ўйлаймиз. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришга қилинадиган сарф-харажат, меҳнат ва маблағларни қисқартириш масаласини ҳам деҳқоннинг ўзи ҳал қилгани маъқул.

Булардан келиб чиқадиган хулоса шуки, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналарини қишлоқ ҳудудларига яқинлаштириш йўлидан бориш зарурати долзарб масалага айланди. Қайта ишлаш корхоналари қишлоққа яқинлаштирилса, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ташишга кетадиган транспорт харажатлари тежалади. Маҳсулот ортиш, ташиш, тушириш, сақлаш жараёнларида нобуд бўлиш қисқаради. Бу ҳали энг муҳими эмас. Энг муҳими шуки, қишлоқ жойларида ташкил қилинган кичик заводлар, мўъжаз корхоналар, цехлар ва цехчаларда ишловчи кишилар қишлоқларда кўп.

Н. МУМИНОВ,
техника фанлари доктори, профессор, СССР Инженерлик академиясининг мухбир аъзоси.

ФАХРИЙЛАРНИ ЭЪЗОЗЛАШМОҚДА

Йўлдош Бобожонов шонли жанговар ва меҳнат йўлини босиб ўтган. 1921 йилдан буён партия аъзоси бўлган Бобожонов фуқаролар урушида иштирок этган, комсомол, партия, совет ишларида ишлаган. Уни қаерга юборишмасин, ўз вазифаларини виждонан ва масъулият билан адо этган. Иттифоқ аҳамиятига молик шахсий пенсионер ҳалол меҳнати учун ҳукумат мукофотлари билан тақдирланган. Яқинда у тўқсон ёшга тўлди. Кексайиб қолганига қарамай, у уруш ва меҳнат фахрийлари Тошкент шаҳар ташкилоти раисининг ўринбосари вазифасида ишлаб, жамоат турмушида фаол қатнашмоқда.

Юбилей муносабати билан уруш ва меҳнат фахрийлари Ўзбекистон республика жамиятида партия фахрийси қутланди. Й. Бобожоновни ўртоқлари самимий табриклашди. Уруш ва меҳнат фахрийлари Ўзбекистон кенгашининг раиси Р. Ғ. Ғуломов Й. Бобожоновга Уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийлари Бутуниттифоқ кенгашининг фахрий нишонини, фахрийлар республика ташкилотининг фахрий ёрлиғини ва эсдалик совғасини топширди.

Шу куни матбаа фахрийлари катта гуруҳига республика кенгашининг фахрий ёрлиқлари топширилди.

(ЎзТАГ).

УДДАБУРОН ДЕҲҚОНЛАР

Фаолият мезони: сифат ва самарадорлик

Янгибозор районидаги «Ленинизм» жамоа хўжалиги устахонаси иккинчи йилдирки, ижара усулида ишлайди. Сифат, тежамкорлик ва самарадорлик асосий иш мезонига айланган. Бунинг натижаси иқтисодий кўрсаткичларда, режаларнинг рўёбга чиқаётганида ўз ифодасини топяпти. Масалан, ўтган йили аввалгисига нисбатан 17 минг сўмдан зиёд эҳтиёт қисмлар тежалди, бир тракторнинг бажарган юмуши 126 гектарга кўпайди.

— Созловчилар ҳар бир фасл юмушига камида бир йил олдин тайёр туришлари керак, — дейди жамоа бошқаруви раиси Хўжамурод Сафарниёзов. — Ижарага ўтгач, биз бунга эришдик.

Хонқа районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг техника парки биноси эски. (Янгисини қуриш режага киритилган). Лекин унда бўлган киши излаган имкон топади, деган гапга амин бўлади. Негаки, бу ерда машина механизмларини созлаш, асраш ва озода сақлашга катта аҳамият қаратилади.

— Шундай ишлашни бизга Иброҳим Исмоилов ўргатиб кетган, — дейди бош муҳандис К. Ҳамроев.— У киши 33 йил хўжалигимизда бош муҳандислик қилди. Яқинда пенсияга чиқди. Кўкламги дала ишларига ҳозирликда устоз ўгитларига амал қилинди. Ҳамма техника воситалари тахт. Деҳқонлардан биронта шикоят тушгани йўқ.

Гурлан районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигида ҳам шундай.

Умуман олганда, Хоразм вилоятидаги хўжаликларнинг устахоналарида техника воситаларини баҳорги ишларга ҳозирлаш вазифасига масъулият билан ёндашилди. Кўплаб хўжаликларда талабчанлик, сифат ва самара бош мезонга айланди.

— Баҳор ҳамма жойга бирдай келади. У айрим хўжаликлардаги камчиликларнинг бартараф этилишини кутиб турмайди,—дейди Хоразм вилояти агротехника таъминоти бирлашмаси раиси ўринбосари Комил Машарипов.

Дарҳақиқат шундай. Офтоб ҳаммага баравар нур сочади. Мамлакатимиздаги иқтисодий танглик, бозор муносабати шароитидаги етишмовчилик, ўзаро шартномаларни бажармаслик каби ҳолатлар созловчиларни ҳам четлаб ўтмаяпти. Хусусан, қишлоқ хўжалиги техникаси, эҳтиёт қисмлар бир йўла икки-уч бараварга қимматлашиб кетди. Боз устига шартнома режалари бузилиб, маҳсулотлар айирбошлаш орқали муносабатлар ўрнатишга мажбур бўлиняпти. Мисол учун Олмаотадаги корхонадан йилига 13,6 минг дона Т—4А тракторининг гильзаси олинарди. Бу йил унинг қарийб ярмига шартнома тузилган. Аввал бир дона гильза 19 сўм турарди, ҳозир 99 сўмдан олишга тўғри келади.

Хўш, эҳтиёжнинг қолган қисми қандай қопланади? Корхона хоразмлик созловчилардан бунинг учун занглашмайдиган металл сўрашди. Бундай металл эса уларнинг ўзларига сув ва ҳаводай зарур. Айни чоқда трактор гильзаси ҳам керак.

Минг азоб билан бу жумбоқнинг ечими топилди. Созловчилар Новокузнецкдаги металлургларга озиқ-овқат маҳсулотлари жўнатишади, улар ўз навбатида Олмаотага металл йўллайдилар. У ердан эса Хоразмга эҳтиёт қисм келади. Ана шунга ўхшаш мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Фондлар таъминотидаги аҳвол эса ундан ҳам ёмон.

Турган гапки, бундай вазиятда ишлаш ниҳоятда оғир, қўл қовуштириб туришнинг ҳам имкони йўқ. Бундан чиқишнинг йўли битта — зарур эҳтиёт қисмларни вилоятнинг ўзида ишлаб чиқариш тадбирларини кўриш керак эди. Қувончлиси, ушбу йўналишда дастлабки қадамлар ташлана бошланди. Бу жиҳатдан Янгибозор «Агротаъминотсозлаш» бирлашмасининг фаолияти диққатни тортади.

Бирлашма усталари ўз ишларини тирсакли валларни таъмирлашдан бошлашди. Уларга асбоб-ускуналар масаласида Андижон авторемонт заводи ёрдам берди. Бир ярим йилдирки, янгибозорликлар ҳайдовчиларнинг мушкулини енгил қилишди. Истаган турдаги машина ва тракторнинг яроқсиз ҳолга келиб қолган валини таъмирлашади. Натижада мазкур камёб қисмни ўзга жойлардан ахтариб юришга, техника воситаларининг беҳуда туриб қолишига ҳожат қолмаяпти. Негаки, устахонада доимо зарур миқдорда тайёр валл туради.

Бу ерда «ГАЗ—53» маркали машиналарнинг цилиндрлари тайёрланаётганига бир йилдан ошди. Шу қисқа фурсат ичида катта силжишлар рўй берди. Янгибозорликлар бу соҳада барча районлар техникасига хизмат кўрсатишди.

Бирлашма усталари яқинда яна бир хайрли ишни бошлашди. Елецк трактор гидроагрегатлари заводи билан юритилган ўзаро алоқалар муваффақиятли якунланиб, «Т—28» тракторининг гидроцилиндрларини Янгибозорда ишлаб чиқаришга имкон яратилди. Эндиликда бу ерда бутун мамлакат учун мазкур эҳтиёт қисмлар тайёрланади.

Ҳа, излаган имкон топади, деганлари рост. Ўз-ўзини эҳтиёт қисмлар, зарур механизм ва воситалар билан таъминлаш борасида Гурлан, Хонқа, Янгиариқ районларида ҳам айрим ижобий ишлар қилинди. Бу хайрли бошланмаларни такомиллаштириш, янгибозорликлар тажрибасини кенг ёйиш, тадбиркорлик ва изланувчанликни кун тартибидаги биринчи даражали вазифага айлантириш даркор. Бундай талаб — давр тақозоси, замон зайли.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҲОЗИР ДАЛАЛАРДА АЙНИ ИШ ҚИЗИГАН ПАЛЛА

Ильич районидаги «Правда» номли давлат хўжалиги жамоаси эл дастурхонига мўл-кўл мева ва сабзавот етказиб беришга ҳаракат қилмоқда. Ваҳоланки, авваллари бу ерда фақат пахта экиб келинарди.

Айни пайтда хўжалик иссиқхонасида помидор ва бодрингдан мўл ҳосил етиштирилгани қувончлидир. Ҳозиргача иссиқхона ходимлари эл дастурхонига 20 тоннадан зиёд маҳсулот тортиқ қилишди.

Суратда: иссиқхона ходимларидан Мукаррам Мирзаева билан Муҳаббат Ярашева.

У. ҚЎШВОҚОВ тушпрган сурат.

*

СССР Олий Кенгашининг қарори

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДАГИ ИШЛАРНИНГ АҲВОЛИ ВА ДАЛА ИШЛАРИГА ТАЙЁРГАРЛИККА ДОИР КЕЧИКТИРИБ БЎЛМАЙДИГАН ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгаши қишлоқ хўжалигида ижтимоий-иқтисодий вазият ғоят кескинлашиб тобора танг аҳволга тушиб қолаётганлигини таъкидлайди.

Қишлоқ эҳтиёжларига узоқ вақт мобайнида менсимай қараб келинганлиги, қишлоқ билан шаҳар ўзаро алоқаларининг илмий асосланган воситаси йўқлиги ва оқибатларини кўрсатмоқда. Марказдаги ва жойлардаги кўпгина давлат идоралари оғизда деҳқончилик соҳасини устун даражада ривожлантириш тўғрисида гапириб, бу гапларни амалда рўёбга чиқариш учун дурустроқ ҳаракат қилмаётир.

Мамлакатнинг кўпгина минтақаларида ижтимоий дастурлар бажарилмай қолмоқда, қишлоқдаги бузилиш жараёни давом этаяпти, қишлоқ аҳолисининг кўчиши миқёслари хатарли тус олмоқда. Шу билан бир вақтда айрим республикалардаги мавжуд бўлган қишлоқни ўзгартириш ижобий тажрибаси яхши ўрганилмаяпти ва оммалаштирилмаяпти.

Иқтисодиётдаги мутаносиблик бузилган, хўжалик алоқалари узилган шароитда кўпгина саноат корхоналари ўзларининг ҳукмрон мавқеидан фойдаланиб, қишлоққа етказиб берилаётган маҳсулот нархини қиммат қилиб юбормоқда, қишлоқни ночор аҳволга солиб қўядиган шартларни ўтказиб тўғридан тўғри тамагирлик ва қишлоқнинг ночор аҳволдан ўз мақсадини кўзлаб фойдаланиш билан шуғулланмоқда, нотенг натура айирбошлашни талаб этмоқда, бу эса қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришнинг путури кетган негизини тағин ҳам бўшаштирмоқда.

Деҳқончилик-саноат комплексининг қийин муаммоларини ҳал этишни халқ депутатлари кўпгина маҳаллий Советлари қўллаб-қувватламаяпти, деҳқон бошига тушган кулфатлар ва ташвишлар билан ўзи ёлғиз ўралашиб қолмоқда, унинг вазиятни яхшилик сари ўзгартириш умидлари барбод бўлмоқда.

Натижада 1990 йилда ялпи қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш 5 миллиард сўмликдан зиёдроқ камайиб кетди. Чорва моллар ва паррандалар сони анча камайди, дон ва техника экинлари майдони қисқарди.

Бу йил ҳам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг камайиши давом этаяпти. Январь—февраль ойларида чорва моллар, парранда ва сут харид қилиш 13 фоиз камайди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан савдога деярли 2 миллиард сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари кам етказиб берилди.

Қишлоққа хизмат кўрсатиш ва уни таъминлаш системаси бузилди. Қишлоқ хўжалигини моддий-техникавий воситалар билан таъминлашда ўтган йилдагидек ўпирилиш ҳеч қачон бўлмаган эди.

Қишлоққа 7 миллиард сўмликдан зиёдроқ ресурслар, шу жумладан, 63 мингта трактор ва 29 мингта юк автомобили, 4,7 миллион тонна минерал ўғит, 22,4 минг тонна ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари кам етказиб берилди. Хўжаликларга бинокорлик материаллари етказиб беришга доир шартнома мажбуриятлари атиги 40—60 фоиз бажарилди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш базаларини техника билан қайта жиҳозлашда ҳам сезиларли силжиш бўлмаяпти. Ҳолбуки, ишлаб чиқаришнинг шу ҳажмида ҳам техника билан қайта жиҳозлаш аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни сезиларли даражада яхшилаган бўлади. Деҳқончилик-саноат комплексига ажратилган капитал маблағнинг ўн фоизгача қисми қайта ишлаш саноати эҳтиёжларига сарфланмоқда. Бунинг устига ана шу маблағ ҳам ўзлаштирилмай қолмоқда.

СССР Вазирлар Маҳкамаси бу йил қишлоқ хўжалигида вужудга келаётган вазиятни кўриб чиқди. Бироқ Вазирлар Маҳкамаси қабул қилган қарорлар яхши самара бермади.

Дала ишлари бошланиши арафасида қишлоқ хўжалигидаги ишларнинг аҳволи катта ташвиш уйғотмоқда. Дала ишлари ҳажми анча ошганига қарамай, хўжаликларда эҳтиёт қисмлар, тупроққа ишлов берадиган ва бошқа техника, полиэтилен плёнкалар, ёнилғи-мойлаш материаллари етишмаяпти. Машина ва тракторларнинг олтидан бир қисми ҳали созланган эмас.

Шу билан бир вақтда 1991 йилда қишлоқ хўжалигига тракторлар ва автомобиллар етказиб бериш учун ҳозирча 65 фоиз шартнома тузилган. Шарқий Европа мамлакатларидан қишлоқ хўжалик техникаси ва уларнинг эҳтиёт қисмларини сотиб олиш тўхтаб қолганлиги вазиятни баттар чигаллаштирмоқда.

Юксалишнинг узоқ муддатли омиллари дурустроқ амалга оширилмаяпти. Ер ислоҳотининг, кўп укладли иқтисодиётни, бозор ёрдамчи соҳаларини шакллантиришнинг амалий масалалари сусткашлик билан ҳал қилинмоқда. Нарх, солиқ ва кредит сиёсати қишлоқни юксалтиришга қаратилган эмас, балки маблағларнинг қишлоқдан шаҳарга ўтишини кучайтиради, холос. Бу эса қишлоқда кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришга путур етказади.

Деҳқончилик-саноат ишлаб чиқаришини илмий жиҳатдан таъминлашнинг барпо этилган системаси бузилмоқда. Илмий-тадқиқот муассасаларини ва Олий ўқув юртларини пул билан таъминлаш масалалари ҳанузгача ҳал қилинмаган.

СССР Олий Кенгаши халқ хўжалигида юз бераётган вазиятнинг қишлоқ учун барча салбий оқибатларини олдиндан ҳис этиб ва бундан катта ташвишга тушиб, **қарор қилади:**

1. СССР Вазирлар Маҳкамаси аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун асосий шароит бўлмиш бўлажак ҳосилга замин тайёрлашга доир дала ишларини уюшқоқлик билан ўтказишга онд республикалар давлат бошқаруви олий идоралари билан ҳар томонлама мувофиқлаштирилган фавқулодда чораларни сира кечиктирмай амалга оширсин ҳамда уларни оғишмай амалга ошириш устидан қаттиқ назоратни таъминласин. Бунда республикалар ва мамлакат минтақаларининг ўзаро ёрдами ва мададига кўпроқ таянилсин.

Бундай шароитда шаҳар билан қишлоқ ўртасида товарларни ўзаро манфаатли айирбош қилишнинг энг самарали йўллари, давлатга сотилган қишлоқ хўжалик маҳсулоти ҳажмига қараб қишлоққа техника ва бошқа моддий-техника воситаларини етказиб бериш механизми ишлаб чиқилсин.

Қишлоқ учун буюртмаларни бажариш билан боғлиқ бўлган шартномаларни тузиш 1991 йил 20 апрелгача таъминлансин. Тракторлар, юк автомобиллари, тупроққа ишлов берадиган, экин экадиган ва ўзга техника, уларнинг эҳтиёт қисмлари, полиэтилен плёнкалар, ёнилғи-мойлаш материаллари ҳамда идишлар ва маҳсулотни жойлаш материаллари, ўсимликлар ва чорва молларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари тўла ҳажмда етказиб берилсин. Қишлоқ учун техника, машина-ускуналар ва бошқа ишлаб чиқариш воситалари тайёрлаб берадиган корхоналар зарур материаллар, шу жумладан чет элдан сотиб олинадиган материаллар билан биринчи навбатда таъминлансин. Чет элдан озуқа экинларини йиғиштирадиган машиналар, эҳтиёт қисмлар, шунингдек ўсимликлар ва чорва молларни ҳимоя қилиш воситаларини харид қилиш имкониятлари қидириб топилсин. Қишлоқ хўжалиги ходимларининг коржома ҳамда саломатлигини муҳофаза қилиш воситаларига эҳтиёжини қондириш масаласи сира кечиктирмай ҳал қилинсин.

Қишлоққа ҳамда деҳқончилик-саноат комплексига хизмат қилувчи тармоқларга, моддий-техника ресурсларини етказиб бериш топшириқларини барбод қилган корхоналарнинг раҳбарлари ва жамоаларига нисбатан шахсий жавобгарлик ва жазо чораларини кучайтириш тадбирлари белгилансин. Техника ишлаб чиқарувчи заводларнинг ўзлари тайёрлаган техника ундан фойдаланишнинг бутун даврида соз ишлашини таъминлаш учун жавобгарлиги тўғрисидаги масала кўриб чиқилсин. Шу муносабат билан амалдаги қонунларга тегишли тузатишлар ишлаб чиқилсин ва киритилсин.

Деҳқон хўжаликларини моддий-техникавий таъминлаш учун шарт-шароит яратиш мақсадида шу йилнинг ўзидаёқ ўртача ва кам қувватли ғилдиракли тракторлар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш, шунингдек от қўшиб ишлатиладиган қишлоқ хўжалик асбоблари ва иш қуролларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш талаб қилинсин.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш базасини янгилаш дастури қандай бажарилаётганлиги кўриб чиқилсин ҳамда қайта ишлаш саноати иншоотларини қуриш ва уларни зарур технология ускуналари ва материаллар билан таъминлашдаги қолоқликни тугатишнинг амалий йўллари ишлаб чиқилсин. Бозор муносабатига ўтиш даврида озиқ-овқат тармоқлари учун машина-ускуналар ва бутловчи буюмлар ишлаб чиқариш билан банд бўлган мудофаа корхоналарини умумиттифоқ ихтиёрида сақлаб қолиш тўғрисидаги масала ҳал қилинсин.

Деҳқончилик-саноат комплекси системасидаги олий ўқув юртларини, илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини пул билан таъминлашга қўшимча маблағ ажратилсин, бунда энг аввало фан-техника тараққиётининг асосий йўналишларида Умумиттифоқ дастурлари амалга оширилишини, шунингдек қишлоқ аҳолисининг соғлиғини сақлаш, меҳнат шароитларини ва меҳнатни муҳофаза қилишни, иш билан оқилона таъминлашни яхшилаш муаммоларини ҳал этиш кўзда тутилсин.

2. Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш масалалари бутунлай республикалар ихтиёрида эканлигидан келиб чиқиб, республикаларнинг Олий Кенгашларига, халқ депутатлари ўлка, вилоят ва район Советларига дала ишларининг боришини кўриб чиқиш ҳамда уруғлик ва кўчатлар билан таъминлаш, техникани созлаш билан боғлиқ аниқ-равшан масалаларни ҳал қилишда қишлоқ хўжалик корхоналари ва деҳқон хўжаликларига ёрдам бериш тавсия этилсин. Мавжуд ишлаб чиқариш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланиш учун таъсирчан чоралар кўрилсин.

Ишчилар, хизматчилар, талабалар ва ўқувчиларнинг қишлоқ хўжалик ишларидаги иштироки тўғрисида саноат, транспорт корхоналари ва ўзга корхоналар, муассасалар, ташкилотлар билан шартнома тузиш иши ташкил этилсин, бунда уларнинг меҳнатига ҳақ тўлаш ана шу хўжаликларда амал қилаётган тартиб ва шартларда таъминланиши лозимлиги кўзда тутилсин.

3. Республикалар Олий Кенгашлари ва ҳукуматларининг, СССР Вазирлар Маҳкамасининг эътибори иқтисодий вазият ёмонлашган шароитда қишлоқда ижтимоий дастурни бажаришни йиғиштириб қўйишга йўл қўйиш мумкин эмаслигига қаратилсин. Уй-жой, соғлиқни сақлаш, маданий-маиший соҳа иншоотларини қуришни, қишлоқни газлаштириш ва электрлаштириш ҳажмини, йўл қурилишини, айниқса оғир табиий-иқлим шароитида ишлаётган хўжаликларда кўпайтириш учун қўшимча ресурсларни қидириб топиш, қурилишнинг қимматлашганлиги учун компенсация тўлаш масалаларини ҳал қилиш зарур. Қишлоқда якка тартибда уй-жой қурилишини кенгайтириш мақсадида ёғоч ва бошқа бинокорлик материаллари бозор фондларини анча кўпайтириш кўзда тутилсин.

Қишлоқда маданиятни ошириш муаммолари бутун мажмуини ҳал этишга доир махсус дастурни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

4. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ер ислоҳоти амалга оширилиши, бунинг учун зарур моддий шарт-шароитлар яратилиши, махсус вужудга келтирилган ер фонди ҳисобидан аҳолига боғ ва полиз учун участкаларни ўз вақтида ажратиб бериш устидан ғоят қаттиқ назорат ўрнатсин, фуқароларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларида ишлаб чиқаришни юксалтириш, товар маҳсулот етиштиришни кўпайтиришни рағбатлантириш учун барча имкониятлардан фойдаланилсин.

5. СССР Олий Кенгаши қишлоқ хўжалигида ерда хўжалик юритишнинг турли шакллари уларнинг соғлом рақобати асосида ривож топиши ва давлат томонидан қўллаб-қувватланиши зарур деб ҳисоблайди ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш билан асосан шуғулланаётган жамоа ва давлат хўжаликларини ҳам, шунингдек энди вужудга келаётган деҳқон (фермер) хўжаликларини ҳам камситиш, уларни бир-бирига қарама-қарши қўйиш фактларини қатъиян қоралайди.

Шу муносабат билан СССР Олий Кенгаши қишлоқдаги барча товар маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг юксалиши учун тенг шароит яратиш зарурлигини таъкидлайди.

6. СССР Вазирлар Маҳкамаси, республикаларнинг ҳукуматлари қишлоқ хўжалигида кенгайтирилган такрор ишлаб чиқариш учун тегишли шарт-шароитни яратиш мақсадида қишлоқ хўжалик товар маҳсулотлари етиштирувчиларга янги харид нархларида кўзда тутилмаган ишлаб чиқариш воситалари ва хизматларнинг қимматлашувидан бўладиган қўшимча сарф-харажатларни тўлаш тўғрисидаги масалани кўриб чиқсин ва ҳал этсин. Саноат корхоналари ва ташкилотлари сармоясини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига ва қайта ишловчи саноатга жалб этиш, қишлоқда ишбилармонлик ва кооперацияни ривожлантириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик корхоналар барпо этиш, бинокорлик материаллари ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришга доир чора-тадбирлар амалга оширилсин. Жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари, қишлоқ хўжалик кооперативлари, деҳқон (фермер) хўжаликларининг ёрдамчи ҳунармандчилик тармоқлари учун ишлаб чиқаришга ва ижтимоий ривожланишга ажратилган фойдасини солиқдан озод қилиб, имтиёзли шартлар кўзда тутилсин.

7. СССР Давлат банки деҳқончилик-саноат комплекси корхоналари ва ташкилотлари, матлубот кооперациялари олган қарзлардан оширилган миқдорда фойда олиш тўғрисидаги кўрсатмасини 1990 йил 1 ноябргача бекор қилсин. Ана шундай ҳисоб-китоб қилинган жойларда эса олинган ортиқча пул хўжаликларга, корхоналарга ва ташкилотларга икки ҳафта муддатда қайтариб берилсин.

8. Федерация Кенгашига минтақалараро меҳнат тақсимоти ҳақиқий эҳтиёжларини, бу соҳада ўзаро боғланиш жараёнларининг ривожланиши истиқболларини, ягона озиқ-овқат бозорини барпо этишни ҳисобга олиб, деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш соҳасида ССР Иттифоқи билан федерация субъектлари ўртасидаги ваколатларни тағин ҳам аниқроқ тақсимлаб қўйиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш, зарур тақдирда Иттифоқ шартномаси лойиҳасига тегишли таклифлар киритиш тавсия қилинсин.

Мамлакатда валюта ресурслари жуда тақчиллиги, қишлоқ хўжалик корхоналарининг валюта ишлаб топиш имкониятлари чекланганлиги, шунингдек деҳқончилик-саноат комплексини ривожлантиришнинг энг муҳим муаммоларини ҳал қилишга куч-ғайратлар ва маблағларни жамлаш зарурлигини ҳисобга олиб бозор муносабатларига ўтиш даврида деҳқончилик-саноат комплексининг ягона валюта фондини барпо этиш мақсадга мувофиқлиги ёки мувофиқ эмаслиги кўриб чиқилсин.

9. СССР Вазирлар Маҳкамаси республикаларнинг ҳукуматлари билан биргаликда:

ҳозирги сессияда СССР халқ депутатлари киритган таклифлар ва айтган мулоҳазаларни ҳисобга олиб мамлакат деҳқончилик-саноат комплексини узоқ муддатли истиқболда ривожлантириш дастурини тайёрласин ва СССР Олий Кенгашининг олтинчи сессиясига тақдим этсин;

деҳқончилик-саноат комплексини устивор ривожлантириш тўғрисида қонун лойиҳасини ишлаб чиқсин. Деҳқончилик-саноат комплексини бошқариш соҳасида ваколатлар ССР Иттифоқи билан федерация субъектлари ўртасида қайта тақсимланиши муносабати билан, шунингдек халқ хўжалигининг ғоят муҳим ушбу соҳасининг бозор муносабатларига ўтиш хусусиятлари ҳисобга олиниб мамлакатнинг аграр масалаларга доир қонунлари бутун системасини такомиллаштириш юзасидан таклифлар тайёрлансин;

Ушбу қарорнинг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида шу сессиянинг охирида ахборот тақдим этилсин.

СССР Олий Кенгашининг Раиси А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 4 апрель.

• ҚОДИРИЙХОНЛИК

«АРАБ АЛИФБОСИ ТАРАФДОРИМАН»

Боғ кўчамизда Тўлаган Зокиров исмли, ўрта мактабда математикадан дарс берувчи домла бўлардилар. Домла дадамдан 5—6 ёш кичик, ўрта бўйли, қотмадан келган, зукко, камгап, ўз фанини пухта билгувчи, ўқувчиларга нисбатан ўта талабчан эдилар.

Ўрта мактабни битириб, тиббиёт институтида ўқиб юрган кезларим эди. Бир куни домла мени кўчада кўриб қолиб, уйларига таклиф этдилар Суҳбатлашиб ўтириб, дадамни эслаб, ҳикоя қилгандилар:

— 1929-йиллар бўлса керак, Абдулла акам билан бир суҳбатлашай деб уйларига тушдим. У киши шийпонда икки киши (янглишмасам Чўлпон билан Ғайратий бўлса керак) билан суҳбат қуриб ўтиришган экан. Абдулла акам мени кўриб: «Келавер» ишорасини қилдилар. Мен шийпонга чиқиб, меҳмонлар билан сўрашиб ёнларига ўтирдим.

Абдулла акам: — Бу киши бизнинг қўшни бўладилар. Тошкентнинг забардаст математиги, — деб мени уларга таништирдилар. Бироз суҳбатлашиб ўтиришгач, улар ўринларидан қўзғалишди. Абдулла акам менга «ўтиравер» ишорасини қилиб, меҳмонларни кузатгани кетдилар. Қайтиб келгач, мендан бошқатдан ҳол-аҳвол сўрадилар. Бироз сукут сақлаб ўтиргач: — Абдулла ака, меҳмонлар олдида мени анча мақтаб юбордингиз. Бунинг учун раҳмат. Мен фанимни севганим учун тарихий китобларга мурожаат этиб, математика фанига хоразмлик олим асос солганлигини билдим. Шунга ўхшаш ажун дунё тортилиш қонунини Ньютондан беш юз йил илгари очган ва ер шари глобусини Оврупо олими Мартен Бехейндан беш юз йил илгари яратган Беруний, табобат илмининг асосчиси Ибн Сино, Коперник Кен, Галилейдек осмончиларнинг устози Улуғбек ва бошқа олимларимизнинг ҳаёти, ижоди нега ҳозирги талабаларга кўр-кўрона етказиляпти? — деб сўрадим.

У киши мени обдон эшитиб ўтирдилар-да, сўзлай кетдилар:

— Мулла Тўлаган, жуда ўринли саволлар бердинг. Мени ҳам кўпдан бери маънавий қийнаб келаётган саволлар. Менингча, ҳар бир миллат ўз тарихини билмас экан, ўзлигини билмайди. Шунинг учун ҳозирги билимга ташна ёш авлод кунт билан ўқиши, ўз тарихини яхши ўзлаштириши, ҳар бир талаба ўрта билимгоҳни тамомлаб, олий ўқув юртларида таълим олиши, олимлик даражасига кўтарилиб, бобокалон олимларимиз бўлмиш Хоразмий, Беруний,

Ибн Сино, Улуғбекларни ўрганиб, ўз халқига етказса, бизни ўзга халқ ҳам тан олади...

Бироз сукутдан сўнг яна давом этдилар:

— Сен ўз фанинг бўйича сўзладинг. Ахир ҳазрати Навоий, Бобур каби қанчадан-қанча адабиёт дурдоналарининг асарларини ўзимизнинг халқимиз билмайди-ку, ўзга халқ қайдан билсин. Мени яна кўпдан бери қийнаб келаётган муаммолардан бири — жумҳуриятимизда араб алифбосини лотин алифбосига ўзгартиш таклифидир. Агар бу гаплар амалга ошса, юқорида зикр этилган алломаларимизни ўрганиш, ижодларини тадбиқ этиш нима бўлади? Билмадим. Агар ўқиш, ёзиш эски ёзувда қолмас экан, келажакда миллий тилимизга путур етиши муқаррар. Бобокалонларимиз ёзиб қолдирган китоблар жавонларда чанг босиб ётаверади. Неча минг йиллик миллатимизга хизмат қилиб келган она тилимиздан воз кечдик, дейлик. Ёшлар эса алифбони эсдан чиқариб юборсалар нима бўлади? Шунинг учун мен араб алифбоси тарафдориман.

Абдулла акам айтганларидек, орадан оз фурсат ўтмай, мактабларда дарсларни лотин алифбосида ўта бошладик. Ислоҳот бошланғич синфларда осонроқ кечган бўлса ҳам юқори синфларда ва муаллимларда анча қийинроқ ўтди.

БИЗНИНГ ДИРЕКТОР

Дадамни иккинчи марта қора курсига ўтқазганларида ёзган асарларини ҳам йўқ қилишга уринишди. «Халқ душманининг ёзган асари» деб китобхонлар қўлидан тортиб олишган. Бироқ мухлислар ман этилган китобларни ҳар хил йўллар билан ўқишган. Агар улар қўлга тушиб қолишса...

Жумҳуриятда хизмат кўрсатган маданият ходими Аъзамхон Рустамов бир суҳбатда шундай ҳикоя қилгандилар:

— Дадангиздек инсон кам туғилади. У киши ўзбек миллий адабиётини дунёга танитган адиб эди. Дадангиз 30-йиллар қурбони бўлдилар. Қатл этилган вақтларида ҳам ёзган асарлари мухлислар дилидан абадий жой олганди. Ўша қатағон йилларда у киши ёзган асарларни «Сен нега бу китобларни ўқидинг!», деб қанчадан-қанча асл одамларни азобладилар, қамадилар. Менинг укамни ҳам «Ўтган кунлар» романини уйида сақлагани учун қора курсига ўтқазгандилар...

1990 йили шаҳримиздаги Октябрь районидаги 84-ўрта мактабда дадамизнинг 96 йиллик таваллудига бағишланган йиғилишга мени таклиф этишди. Анжумандан сўнг мактаб директори шундай ҳикоя қилди:

— 1945 йили 7-синфда ўқир эдим. Адабиётга қизиқишим туфайли ўша пайтда таъқиқланганлигидан бехабар «Ўтган кунлар»ни ўқий бошладим. Китобни тугата олмаганлигимдан эртасига математика дарсида ҳам ўқийвердим. Қизиқиб кетиб домлам тепамга келиб қолганини ҳам сезмабман. Домла аста елкамга қўлини қўйиб: «Нима ўқияпсан?», деб қўлимдан китобни юлиб олди. Эртасига директор хонасига чақириб, математика домласи «Сен биласанми, ман этилган халқ душманининг китобини ўқидинг? Эртага дадангни олиб кел!» — деб буюриб китобни олиб қолишди. Шу куни кечқурун синфдошим: — «Сени тоғам чақиряптилар, — деб уйимизга келди. Борсам, директор уйида эканлар. Яхши кутиб олиб, бошқа холи хонага олиб чиқиб:

— Ўғлим, ўқиётганинг ўзбек халқининг севимли «Ўтган кунлар» китоби. Мен ҳам сен каби уни севиб мутолаа қилганман. Минг афсуслар бўлсинким, сенларнинг даврларингда бу китоб ман этилди. Албатта, сен буни билмагансан. Кимда-ким шу китобни сақласа, ўқиса бошига қора кунлар тушган. Агар бу ишингни биров эшитса даданг ва мен жавобгар бўламиз Сенга маслаҳатим ўқиган китобингни муқовасига ўхшаш китоб топиб, бориб алмаштириб қўясан. Китобингни мен хонамдаги жавоннинг тепасига, кўзга кўринадиган жойга қўйганман. Хона деразасини омонат беркитганман, ўша ердан тушасан, — дедилар.

Мен ўрнимдан қўзғалдим Хайрлаша туриб:

— Эрта бириси кун сени даданг билан хонамга чақиришлари мумкин. Сендан ўша китобни сўрасалар «Билмайман, ўқимаганман» дегин, — деб тайинладилар.

Мен ўша тунда директор айтган ишни бажариб қўйдим.

Орадан уч-тўрт кун ўтгач, мени директор хонасига чақиришди. Унда директор, математика домласи ва чарм пальтоли нотаниш киши ўтиришар эди.

Нотаниш киши: — Сен қандай китобларни ўқийсан? — деб сўради. Мен жавоб бердим.

— Нега таъқиқланган китобни ўқидинг? — деб дўқ урди у.

— Мен унақа китобни билмайман, ўқимаганман, — дедим.

— Сен ёш бўлатуриб ёлғон сўзлаяпсан. Мана гувоҳ бор, — деди у математика домласига ишора қилиб. — Қани ўша китобни кўрсатинг! — деб буюрди.

Домла ўрнидан туриб жавон устидан китобни олиб ўша кишига тутқазди. Улар икковлашиб китобнинг уёқ-бу ёғини кўришиб, ҳайрон бўлишди.

Қалтираб ўтирган директорга жон кириб, ўрнидан турди-да, домланинг ёнига келиб:

— Балки англашилмовчилик бўлгандир, бу ёшдаги болалар ўшанақа китобни ўқиганларида ҳам ҳеч нарса тушунмайдилар, — деб уларни ҳижолатдан чиқаргандилар...

Маъсуд АБДУЛЛАЕВ.

СПОРТ

ЯШИЛ МАЙДОНЛАРДА

● ОЛИЙ ЛИГА. Кеча мамлакат чемпионатининг 6-тур ўйинлари ўтказилди. Пахтакорчилар пойтахт темирйўлчиларини қабул қилишди. Бир кун аввал Москва ва Минск динамочилари ўзаро учрашишган эди. Бу ўйинда томонлар дарвозага биттадан тўп киритишди. Ҳар иккала жамоа ҳисобидаги очколар тўрттадан бўлди.

● БИРИНЧИ ЛИГА. Иккинчи тур учрашувларидан кейин пешқадам жамоалар кўзга ташланиб қолди. Бўлиб ўтган тўрт учрашувда қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: «Динамо» (Ст) — «Нефтчи» — 0:1, «Котайк» — «Динамо» (Сх) — 0:0, «Таврия» — «Геолог» — 3:2. «Тилигул» спорт моллари ишлаб чиқариш фирмаси номини олган «Тирас» жамоаси «Уралмаш» футболчиларини қабул қилиб, (1:0) очколарини тўрттага етказишди. Шунингдек «Таврия» футболчилари ҳам тўртта очко билан пешқадамлик қилишмоқда. «Нефтчи», «Динамо» (Сх), «Локомотив» (Н), «Буковина», «Ростсельмаш», «Факел», «Текстильшик» жамоалари иккитадан очко тўплашди.

● ИККИНЧИ ЛИГА. Ўрта Осиё минтақаси жамоалари ўртасида тўртинчи тур ўйинлари бўлди. Учрашувларни мағлубиятсиз давом эттираётган Нукуснинг «Орол» футболчилари Ангренда «Кончи» футболчиларига имкониятни (1:2) бой беришди. Небитдоғнинг «Небитчи» ва Тошкентнинг «Трактор» жамоалари 7 тадан очко билан олдинда боришмоқда. «Орол», «Умид», «Хўжанд», «Соҳибкор» футболчиларида 6 тадан очко бор.

СПОРТПРОГНОЗ

● 14-ТИРАЖ ўйинлари бўлди: 1—1, 2—Х, 3—Х, 4—2, 5—Х, 6—1, 7—2, 8—2, 9—1, 10—1, 11—1, 12—Х, 13—1.

ЭСЛАТМА: биринчи рақам командалар жуфтлиги, иккинчиси учрашув натижаси.

СПОРТЛОТО

● 14-ТИРАЖда қуйидаги ютуқли рақамлар маълум бўлди:
«45 дан 6»: 8, 12, 23, 26, 28 ,43.
«36 дан 5»: 12, 14, 16, 23, 24.

Далил ва...

ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Яқинда республикамиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов номига Венадан «Фьюче технолоджи» фирмаси президенти Томас Тойрецбахердан мактуб келди.

Унда таъкидланишича, 1990 йил мобайнида тузилган шартномалар амалга оширилиб, жумҳурият ўқув юртлари учун Вена томонидан 130 та замонавий компьютер системалари етказиб берилган. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги «Узбекучавтоматика» ихтисослаштирилган ишга тушириш-созлаш бошқармасида компьютерлар системасига хизмат кўрсатиш бўйича сервис-марказ ташкил этилган. Ихтисослаштирилган ишга тушириш-созлаш бошқармасининг бир қатор мутахассислари Венадаги сервис марказда таълим олганлар.

Мактубда яна қуйидагилар таъкидланади: «Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлигининг «Узбекучавтоматика» ихтисослаштирилган ишга тушириш-созлаш бошқармаси ва Калонов номли олий ҳунар-техника билим юрти билан ҳамкорликда биз «Наврўз: — ФТ» (Фьюче технолоджи) Совет-Австрия биргаликдаги корхонасини туздик. Унинг асосий вазифаси Ўзбекистон халқ таълими тизимида ўқув юртларига улардаги мавжуд ўқув-ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланган ҳолда биз томонимиздан етказиб берилган энг илғор технология учун кенг хизмат кўрсатишни таъминлашдан иборат. Биз ғоят қисқа муддатда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини, шу жумладан, пахтани, унинг ишлаб чиқариш чиқиндиларини, мева ва сабзавотни қайта ишлаш; ғишт ишлаб чиқариш, ёғочни, металл ишлаб чиқариш бўйича технологияларни, болалар озиқ-овқатларини қадоқлаш ва ошхона ускуналари, ўқитишнинг турли техникавий воситалари, ўқув-лаборатория ускуналари, мебель ва бошқа таълим тизими ўқув юртлари учун тааллуқли нарсалар, компьютер тизимларининг турли хиллари, аудио ва видеоаппаратуралар, тиббиёт ускуналари, алоқа воситалари бўйича технологик линияларни арзон баҳоларда етказиб бериш имкониятига эгамиз».

...шарҳ

Бу ҳамкорлик қандай йўлга қўйилганини Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазири ўринбосари **Муртазо СУЛТОНОВ** шарҳлайди:

— Венага ташриф буюрган делегациямиз аъзолари фирманинг маҳсулотлари билан яқиндан танишдилар.

— Ҳақиқатан ҳам, у ерда ишлаб чиқарилаётган шахсий электрон-ҳисоблаш машиналари, тармоқ ускуналари, программа воситаларига бўлган талаб бизда ғоят катта. Шунинг учун ҳам ана шу фирмада ишлаб чиқарилган 140 та замонавий компьютер республикамиз олий ўқув юртлари ва мактаб синфларида ишлаб турибди.

— Сиз «Фьюче технолоджи» фирмаси хусусида сўзладингиз. У қайси бир компания таркибига киради?

— Фирма «Тойрецбахер ва компания» таркибига кираркан. Компанияни ота Тойрецбахернинг ўзи бошқаради. Биз билан шартнома тузаётган фирмани эса унинг ўғли бошқаради. Компаниянинг фирмадан ташқари оптика, совға буюмлари ишлаб чиқарадиган фирмалари, шунингдек, Осиёнинг жануби-шарқида шахсий электрон-ҳисоблаш машиналарига комплектловчи қисмлар ишлаб чиқариш бўйича корхонаси ҳам бор.

Сафаримиз мобайнида «Наврўз — «Фьюче технолодже» қўшма корхонаси фаолиятининг бошланиши билан боғлиқ бир қатор муаммолар ҳам ҳал этилди.

Фирма Ўзбекистон халқ таълими тизими билан ҳамкорлик қилишга ғоят қизиқади. У турли хил кичик корхоналар ғишт, помидор томатлари, пахта чиқиндилари, ерёнғоқ, металл ва ёғочни қайта ишлаш бўйича таклифлар беришга тайёр.

Бу ҳамкорлик жумҳурият халқ таълими тизими ўқув юртлари ўқув-моддий техника базасини мустаҳкамлашда катта ўрин эгаллайди.

М. ПИРМАТОВ.

● Адҳам Раҳимов Қарши нефть маҳсулотлари корхонасининг ҳисобчи-иқтисодчиси. У ёшлигидан санъатга меҳр қўйган. Бўш вақтларида қўшиқ айтади, ҳаттоки, чолғу асбобларини ҳам яратади.

Суратда: Адҳам Раҳимов (чапда) ва унинг отаси Берди бобо «Наво» номли асбобини созлашмоқда.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

• Муштарийлар хатларидан

«Совет Ўзбекистони»нинг шу йил 4 январь сонидаги Тошкент шаҳар судининг раиси У. Мингбоевнинг оила мавзуига бағишланган «Гўдакларнинг кўз ёшлари» сарлавҳали мақоласи муштарийларда катта қизиқиш уйғотди.

ЭРТАНГИ КУННИ ЎЙЛАЙЛИК

Ҳозир мактабларда йигит ва қизларни ҳаётда мустақил яшашга тайёрлаш мақсадида «Оилавий ҳаёт этикаси ва психологияси» фани ўқитилмоқда. Бу жуда яхши.

Энди асосий масалага ўтсак. У. Мингбоев ўз мақоласида баён этганидек, қизларнинг ҳаддан ташқари пардоз-андоз қилишга берилиб кетишларига уларнинг ота-оналари ҳам сабабчи. Кошкийди, дугоналаримиз пазандаликни, бичиш-тикиш ва бошқа уй юмушларини пухта ўргансалар. Ахир, улар икки-уч йилдан кейин турмуш қуришлари мумкин.

Йигитлар ҳақидаги фикрим қуйидагича.

Баъзи бир ота-оналар ўз ўғилларини ҳаддан зиёд эркалатиб юборадилар. Уларга истаган нарсаларини сотиб олиб берадилар. Оқибатда бундай ёшлар ўзларини бошқалардан баланд тутадиган бўлиб қоладилар, одамларни менсимайдилар. Кўча-куйларда папирос чекиб, ичкилик ичиб юрадилар... Ахир, шоир: «Тўғри ўстирсанг болангни бир балоси бўлмагай», — деб бежиз ёзмаган.

Марғуба БОТИРОВА,
Марҳамат районидаги 24-ўрта мактаб 11-синф ўқувчиси.

ЖУРЪАТ ЭТДИМ...

Ўн етти ёшдаман. Косонсой қурилиш техникумининг 3-курсида ўқийман «Гўдакларнинг кўз ёшлари» мақоласи менда ҳам таассурот қолдирди. Халқимизда: «Эрни эр қиладиган ҳам, қаро ер қиладиган ҳам хотин», — деган мақол бор. Бизнингча, янги қурилган оиланинг тобора мустаҳкамланиб бориши шунга боғлиқ. Шундай дейишга журъат этдим.

Шерали КАМОЛОВ.
Наманган области.

КЎЗНИ ОЧИНГЛАР!

Биз, дунёга яхши ният билан келамиз. Уйлар қурамиз, фарзанд кўриб, тўй қиламиз. Лекин баъзилар ўз пуштикамаридан бўлган фарзандларини болалар уйларига, ҳатто, кўча-куйларга ташлаб кетмоқдалар.

Ёшлик ҳам боқий эмас, кўз очиб-юмгунча ўтиб кетади. Ҳар бир кишига кексайган чоғида суянмоқ учун фарзанд керак бўлади. Шундай экан, ўз ҳузур-ҳаловатини ўйлаб, гўдакларини тирик етим қилаётган кишилар кўзларини очишлари керак. «Гўдакларнинг кўз ёшлари» мақоласини ўқиб, шундай фикрга келдим.

Н. ТОШБЕКОВ,
Акмал Икромов номли совхоз ишчиси.
Жиззах область, Пахтакор райони.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ДОРИЛФУНУНИ
кафедралар бўйича
ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР ТАРКИБИДАГИ БЎШ ЛАВОЗИМЛАРГА

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: тиббий факультетларнинг сиёсий тарих кафедраси, табиий факультетларнинг сиёсий иқтисод кафедраси, ижтимоий факультетларнинг фалсафа кафедраси, дифференциал тенгламалар, физикавий электроника, одам ва ҳайвон физиологияси, экология ва ихтиология, литология, палеонтология, ўзбек тилшунослиги, чет эл адабиёти, маъмурий ва молиявий ҳуқуқ, инглиз филологияси, КПСС тарихи ва сиёсий тарих, совет ҳуқуқи, синтетик полимерлар кимёси, ўзбек нутқ маданияти;

профессорлар: табиий факультетларнинг сиёсий тарих кафедраси, ижтимоий факультетларнинг сиёсий тарих кафедраси, табиий бирикмалар кимёси, амалий математика ва механика факультетининг умумий математика кафедраси, физикавий электроника, экология ва ихтиология, фалсафа-иқтисод факультетининг фалсафа кафедраси (2), фалсафа-иқтисод факультетининг сиёсий иқтисод кафедраси, КПСС тарихи ва сиёсий тарих;

доцентлар: табиий факультетларнинг сиёсий иқтисод кафедраси (2), телекўрсатувлар ва радиоэшиттириш (0,25), чет эл адабиётшунослиги ва танқиди, табиий факультетларнинг фалсафа кафедраси, чет эллик талабалар учун рус тили (2), математикавий физика, литология, фуқаро жараёни (процесси), услубиёт ва таҳрир (2), 1-жисмоний тарбия, ҳисоблаш математикаси, назарий физика, табиий факультетларнинг сиёсий тарих кафедраси (3), табиий факультетларнинг фалсафа кафедраси, табиий факультетларнинг рус тили кафедраси, табиий факультетларнинг немис ва француз тили кафедраси, педагогика (2), факультетлараро умумий физика кафедраси (5), эҳтимоллик назарияси ва математик ҳисоблаш, ЭҲМнинг математикавий таъминоти, амалий математика, умумий механика, квантли радиофизика (2), умумий кимё, табиий бирикмалар кимёси, одам ва ҳайвон физиологияси, ўсимликлар физиологияси, умуртқасиз ҳайвонлар зоологияси, умуртқали ҳайвонлар зоологияси, энг қуйи (жўн) ўсимликлар ва микробиология (2), қуруқлик гидрологияси, умумий геология ўзбек совет адабиёти, СССР халқлари адабиёти (2), ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш услубиёти, рус адабиёти (2), ҳозирги замон рус тили, рус тили тарихи ва диалектологияси, давлат тарихи ва ҳуқуқи, маъмурий ва молиявий ҳуқуқ (4), жиноий жараён, партия-совет матбуоти назарияси ва амалиёти, фалсафа-иқтисод факультетининг сиёсий иқтисод кафедраси, этнография, қадимги дунё ва ўрта асрлар тарихи; КПСС тарихи ва сиёсий тарих, тайёрлов бўлимининг ижтимоий фанлар кафедраси (2), олий ўсимликлар ва экология, биокимё;

катта ўқитувчилар: табиий факультетларда сиёсий иқтисод (2), ижтимоий факультетларнинг сиёсий иқтисод кафедраси, чет эллик талабалар учун рус тили, ижтимоий факультетларнинг инглиз тили кафедраси (2), табиий факультетларнинг инглиз тили кафедраси, ижтимоий факультетларнинг немис ва француз тили кафедраси, педагогика, математикавий таҳлил, алгебра ва сонлар назарияси, умумий физика (физика факультетида), олий математика (физика факультетида), рус ва ўзбек журналистикаси тарихи, инглиз филологияси, чет эллик фуқаролар учун тайёрлов бўлимида рус тили, умумназарий фанлар, руҳшунослик (2), тайёрлов бўлимида ижтимоий фанлар (3), экологик ва қишлоқ хўжалик ҳуқуқи, умумий экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш, физикавий география, таржима назарияси, ЭҲМларнинг математикавий таъминоти (2), амалий математика (2), амалий ҳисоб ва муомала (операция)ларни тадқиқотлаш, этика ва эстетика, 1-жисмоний тарбия, квантли радиофизика, табиий факультетларнинг рус тили кафедраси (2), алгебра ва сонлар назарияси, тупроқшунослик;

ўқитувчилар: ижтимоий факультетларнинг рус тили кафедраси, чет эллик талабалар учун рус тили (3), табиий факультетларнинг инглиз тили кафедраси ижтимоий факультетларнинг немис-француз тили кафедраси, педагогика, 2-жисмоний тарбия, фуқаро мудофааси туркуми, ўзбек совет адабиёти, рус адабиёти, ҳозирги замон рус тили ва адабиётини ўқитиш услубиёти, инглиз филологияси, ижтимоий фанлар (2), умумназарий фанлар, ижтимоий фанлар (тайёрлов бўлимида), этика ва эстетика, криминалистика, жиноий ҳуқуқ, меҳнат ҳуқуқи, фуқаро ва хўжалик ҳуқуқи, давлат ҳуқуқи ва совет қурилиши, ижтимоий факультетларнинг ўзбек тили кафедраси, партия-совет матбуоти назарияси ва амалиёти, руҳшунослик;

ассистентлар: алгебра ва сонлар назарияси, математика факультетининг умумий математика кафедраси, математика ўқитиш услубиёти, амалий математика ва механика факультетининг умумий математика кафедраси, ЭҲМ ва дастурлаштириш (2), ядро физикаси ва фазовий нурлар, яримўтказгичлар ва диэлектриклар физикаси, биокимё, ЭҲМнинг математикавий таъминоти, амалий математика ва механика факультетининг амалий математика кафедраси, ҳисоблаш математикаси, дифференциал (даражаланган) тенгламалар, физика факультетининг олий математика кафедраси, факультетлараро умумий физика кафедраси, табиий бирикмалар кимёси, тупроқшунослик, биокимё (0,5), агрокимё (1,5).

ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ БЎЙИЧА:

доцентлар: араб филологияси (2), хорижий Шарқ мамлакатлари тарихи;

катта ўқитувчилар: 10 ойлик курслар;

ўқитувчилар: афғон филологияси, эрон филологияси (2).

Танлов муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 95-алоқа бўлими, Талабалар шаҳарчаси, ТошДД маъмурий биноси, 2-қават, 63-хона, кадрлар бўлими. Телефон: 46-54-64.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 10/IV да **Жизель**, 11/IV да **Оловли фаришта**, 12/IV да **Корсар**, 13/IV да **Кармен**, 14/IV да **Этик кийган мушук** (12.00). **Уйқудаги гўзал** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/IV да **Юлдузли тунлар** (15.00, 19.00), 11/IV да **Зебуннисо**, 12/IV да **Жар**, 13/IV да **Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 10/IV да **Юсуф ва Зулайҳо**, 11/IV да **Кампир кетармиш**, 12/IV да **Кулги ва шодлик кечаси**, 13/IV да **Кулги ва шодлик кечаси**, 14/IV да **Гул ва наврўз.**

Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳи ректорати, партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари, сиёсий иқтисод кафедрасининг доценти М. И. Йўлдошевга отаси
Иброҳимжон ЙЎЛДОШЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент машинасозлик олий билимгоҳи ректорати, жамоат ташкилотлари ва сиёсий тарих кафедраси жамоаси катта ўқитувчи Х. Тўрақуловга отаси, уруш ва меҳнат ветерани
Турдибой ТУРАҚУЛОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республика Жамғарма банкининг Бошқаруви жамоаси Бошқарув Раисининг Биринчи муовини Н. Ф. Муҳиддиновга синглиси
Санобар МУҲИДДИНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХЎЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБЎТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5207.